

Hope College

Hope College Digital Commons

Van Raalte Papers: 1840-1849

Van Raalte Papers

11-29-1848

"Tweede Stem Uit Pella" Pamphlet

Hendrik P. Scholte

Follow this and additional works at: https://digitalcommons.hope.edu/vrp_1840s

The original documents are held in The Joint Archives of Holland. This digitized material is intended for personal research/study only. The original documents may not be reproduced for commercial use in any form or by any means, electronic or mechanical, without permission in writing from [The Joint Archives of Holland](#).

Recommended Citation

Scholte, Hendrik P., "Tweede Stem Uit Pella" Pamphlet" (1848). *Van Raalte Papers: 1840-1849*. 205. https://digitalcommons.hope.edu/vrp_1840s/205

This Book is brought to you for free and open access by the Van Raalte Papers at Hope College Digital Commons. It has been accepted for inclusion in Van Raalte Papers: 1840-1849 by an authorized administrator of Hope College Digital Commons. For more information, please contact digitalcommons@hope.edu.

November 29, 1848

A pamphlet by Hendrik P. Scholte, entitled, Tweede Stem uit Pella, met twee platen. Te' Bosch, bij II. Palier en Zoon. No date is given but "1848" is written by hand on the title page. In a voorwoord, the date, 29 November, 1848, is given.

In Dutch. On the file, my note reads that a translation by Dr. Robert Swierenga is in the "articles" file. *Box 16, St. Arch*
my

Detailed maps of both Amsterdam and Pella are appended to the pamphlet.

Locate
Trans.

Box 16 - Mrs
papers

Travels of Schott
Steer Bella

TWEEDE STEM
UIT 1
PBLA.

DOOR

H. P. SCHOLTE.

— MET TWEE PLATEN. —

TE 's BOSCH,

BIJ H. PALIER EN ZON.

28084

1848

226 2600

2

TWEEDE STEM

UIT

PELLA.

DOOR

H. P. SCHOLTE.

—
MET TWEE PLATEN.
—

10 15
11c
12c

PRIJS 50 CENTS.

TE 's BOSCH,
BIJ H. PALIER EN ZOON.

3

VOORAFGAANDE BESCHOUWINGEN OP TOESTAND IN PELLA, ENZ.

Toen ik in de maand *Februarij*, II. mijne stem van hier naar Nederland zond, dacht ik niet, dat de omstandigheden in Europa zoo spoedig mijne verwachtingen zouden verwezenlijken. Ik vernam de gebeurtenissen in Frankrijk met eene geheel andere aandoening, dan het grootste gedeelte mijner tegenwoordige landgenooten.

Het Amerikaansche volk, minder bekend met den inwendigen toestand der Europeesche Rijken en met de wezenlijke geestgesteldheid der Europeesche volken, zag over het algemeen in de Parijsche revolutie, eenen edelen kampstrijd van vrijheid tegen uitzuigende heerschezucht, en het meende daarin het begin te zien van eene ontwikkeling, ten gevolge waarvan de verschillende Europeesche natiën in denzelfden gezegenden toestand zouden komen, als waarin zich het volk der vereenigde Staten van Noord-Amerika verheugt. In de meeste grootesteden werden feesten gegeven, ten teeken der blijdschap over den voortgang der vrijheid. Bij mij was het geheel anders. In de eerste plaats rekende ik de Europeesche volkeren, in hunne tegenwoordige geestgesteldheid, ongeschikt, om zulk eenen maatschappelijken toestand te genieten, als wij hier hebben, dewijl het algemeen of nooit het vermogen gehad, of verleerd heeft, voor zich zelve te denken, en dien overeenkomstig te handelen. Het geheele, maatschappelijk zamenstel der oude wereld gelijkt al te veel naar een oud, afgeleefd ligchaam, hetwelk wel door eenige opwekkende, krachtige middelen voor eenen oogenblik het voorkomen kan hebben van jeugdigen ijver en kracht, doch hetwelk, bij eenige inspanning, spoedig weder in deszelfs vorige lamheid en traagheid ter nederzinkt, en ter prooi wordt van een' of meerdere geweldenaars, die op hunne beurt den last, waaronder men vroeger reeds gebukt ging, nog verzwaren, en, alzoo lamheid en traagheid tot uitputting brengen, het ligchaam zoo ten grave doen dalen.

Ten andere oordeelde ik den stoffelijken toestand van Europa geheel ongelijk aan dien van Noord-Amerika. Vrijheid alleen kan geen volk op aarde gelukkig maken, wanneer dat volk niet tevens gelegenheid heeft, om zich vrij te ontwikkelen, hetzij door landbouw en veeteelt, hetzij door handel en fabriekwezen.

Eenigzins bekend met het stoffelijk, maatschappelijk zamenstel van

A decorative flourish consisting of symmetrical, swirling lines that frame the word 'VOORWOORD' in the center.

VOORWOORD.

Den 23 November ll., ontving ik van mijnen dierbaren Vriend, Schrijver dezes, het laatste gedeelte van den inhoud, met verzoek voor de spoedige uitgave te willen zorgen.

Ik heb dan ook daartoe allen mogelijken spoed aangewend, om aan veler verlangen te voldoen, en heb hier verder niets meer bij te voegen dan den wensch, dat deze Stem dienstbaar moge zijn tot opening van veler oogen, en tot opwekking van velen, die slapen in deze gewigtvolle tijden.

L. W. HASSELMAN, HZ.

's Bosch, 29 November, 1848.

Europa en vooral van Nederland, was mijne gedachte, bij de algemeene uitputting van den middelstand, bij het denkbeeldige vermogen in staatspapieren, waarvoor geene wezenlijke waarde aanwezig is, bij de overbevolking zoo onevenredig met de oppervlakte van vruchtgevendend grond en daarbij nog zoo ongelijk verdeeld, en bij het in den tegenwoordigen toestand onmogelijk te ontkomen, hooge belastingstelsel, en oordeelde ik, dat revolutionnaire vrijheid niets anders kon te weeg brengen, dan vermeerdering van onkosten en verijdeling der ongegronde hoop van duizenden, die uit verandering verbetering wachtende waren.

In de derde plaats was ik overtuigd, dat het ongeloof meer en meer het hoofdkarakter is in het godsdienstige wezen der meeste Europeanen, Nederland niet uitgesloten, en dat daardoor de zucht naar vrijheid niet voortvloeit bij de menigten, uit edele beginselen en tot een hooger doeleinde, maar in tegendeel uit begeerte naar meer overvloedig en ongestoord zingenot, waaruit moet voortvloeijen, dat de arme en weinig bezittende met een afgunstig oog op den meervermogende en rijke ziet, en elke gelegenheid gretig aangrijpt, waardoor hij hoopt in staat gesteld te worden, ook een deel van dat vermogen te verkrijgen, zonder van diefstal of roof beschuldigd te kunnen worden door den regter. Ik was ten volle verzekerd, dat die toestand niet kon vergeleken worden met vroegere, heidensche volkeren, die insgelijks in het ongeloof leefden. De Europeesche volkeren dragen den naam van christenen, en zij kunnen van dien naam niet los worden, tenzij zij zich werpen in den afval, in Gods Woord voorspeld. Dan, echter geeft de naam van Anti-Christ en Antichristendom nog getuigenis van den Christus, wiens koninklijke waardigheid wel reeds lang een aanstoot was voor vorsten en volkeren, doch Die evenwel met alle magt is bekleed in hemel en op aarde, en van de naderende openbaring van wiens koninkrijk, de tegenwoordige wereld-gebeurtenissen duidelijke voor- teekenen zijn.

Ik kan niet anders dan volgens het geopenbaarde woord van God, in een groot gedeelte der Oostersche en Westersche rijken, de onvereenigbare uitvloeisels zien van het groote Romeinsche wereldrijk, hetwelk door dat woord bestemd is, om verbrijzeld te worden door de alvermogende regering van Davids Zoon en Davids Heer, den eenigen, wettigen erigenaam van Davids troon, Die heerschen zal van zee tot zee en van het eene einde der aarde tot aan het andere, terwijl al diegenen, welke niet gewild hebben, dat Hij Koning zou zijn, als zijne vijanden zullen veroordeeld worden.

Hoewel nu de Nederlanden en het noordelijke Europa, benevens Engeland, niet tot het eigenlijk Romeinsche rijk behoord hebben, zoo

bestond er des niettemin aanraking, betrekking en bondgenootschap met dat Rijk, onder welks opperheerschappij, de Heer der Heerlijkheid gekruisigd is, als Koning der Joden. Ten gevolge daarvan verwacht ik ook, dat die landen in de gevolgen zullen deelen van de vreeselijke oordeelen, die over het Romeinsche Rijk moeten komen. Daar ik nu gewoon geworden ben, om in de duisterheden der wereld geschiedenis, gebruik te maken van het licht des goddelijken Woords, zoo kan ik niet anders, dan, bij hetgeen ik zie gebeuren, de toekomst voor Europa, wat de menschen betreft, met bekommring te gemoet zien; doch, wat den Heere betreft, zie ik met blijdschap uit naar den heugelijken oogenblik, dat de hemelsche lofzang gehoord zal worden: »de Koningrijken der aarde zijn geworden onzes Heeren en zijns Christi.»

Bij zulke betrachtingen, kon het wel niet anders, of ik moest met dankbaarheid erkennen de goede hand Gods over mij en de mijnen, en over zoo vele mijner medegenooten, waardoor wij herwaarts gevoerd zijn geworden in eene plaats, welke nu in vollen nadruk voor ons een *Pella* is; dewijl wij niet alleen Gods weldaden in de natuur genieten, en het genot eener wezenlijke, burgerlijke vrijheid smaken, maar bovendien op eene buitengewone en krachtdadige wijze ontdekken, dat de Heere woning onder ons maakt met zijne genade en zijnen geest. Die erkenning is, sedert de ons bekend geworden bewegingen in *Europa* en het oude Vaderland, meer algemeen geworden onder de bewoners van *Pella*, vooral sedert wij in de laatste weken, bijkans in elk huis, de wonderen van Gods genade hooren in het opkomende geslacht. Wij vergeten onze vroegere landgenooten niet, maar hun tegenwoordige toestand is, in tegendeel, dikwijls het onderwerp onzer gesprekken. Dit is ook de aanleiding tot dit schrijven, en ik wensch van harte, dat mijne vroegere landgenooten deze stem met dezelfde belangstelling en welwillendheid zullen hooren, als ik dezelve hun toezend.

In de eerste plaats, zal ik een kort verslag geven van onzen natuurlijken, burgerlijken en godsdienstigen toestand, en dan zal ik een woord spreken tot mijne vroegere landgenooten, in hunne tegenwoordige omstandigheden.

Sedert ik mijne eerste stem uit *Pella* naar *Nederland* zond, zijn er van tijd tot tijd huisgezinnen uit *Nederland* tot ons over gekomen. Deze hadden over het algemeen, voor zij tot ons kwamen, velerlei aanlokselen te weerstaan. Te *New-York* reeds, en ook in andere plaatsen, vooral te *Buffaloo*, bevinden zich personen, die alles in het werk stellen, om de aankomende Hollanders af te schrikken van *Jowa*, en hen te trekken naar *Michigan*. Gedeeltelijk geschiedt dit door een of meer personen te *New-York* en elders, die met de Hollandsche

Colonie in *Michigan* in betrekking staan: gedeeltelijk door agenten van landspeculanten, die in *Michigan* uitgestrekte bezittingen in land hebben, welke zij aan Amerikanen niet kunnen kwijt raken, waarom zij alles in het werk stellen, om vreemdelingen naar die streken te leiden, in de hoop, dat door zoodanige nederzettingen die landen eenige waarde zullen verkrijgen. In dezen zomer schreef een mijner bekenden in *New-York*, en gaf mij den raad, om ook een' agent aldaar te plaatsen, ten einde de aankomenden beter in te lichten. Ik heb geantwoord, dat ik tot zoodanige practijk niet kon besluiten, dewijl ik volkomen overtuigd was, dat de wasdom onzer Colonie onafhankelijk was van menschen, dat ik genoegzame bekendheid in *Nederland* gegeven had, ten aanzien van onze Nederzetting, en derhalve de verdere ontwikkeling liever aan Gods bestuur wilde overlaten. Wij hebben in eene familie (die te *Buffalo* zich reeds geheel had laten bewegen, om, in plaats van voorttereizen naar *Jowa*, den weg naar *Michigan* in te slaan) een voorbeeld gehad, dat de Heere door de ongedachte wegen de waarheid aan het licht kan brengen. Deze familie leeft nu hier weltevreden op eene uitmuntende hofstede, en een der zoons, die naar *Michigan* gereisd was, heeft nu aan zijne ouders geschreven, dat hij herwaarts dacht te komen. Dit is de familie NOTEBOOM.

Niemand denke, dat ik hiermede iets ten nadeele van de nederzetting in *Michigan* wil zeggen. Wij hebben tegenwoordig voortdurende briefwisseling met sommige onzer oude landgenooten, die aldaar wonen. Volgens die brieven zijn zij er tevreden. Er is eenige akkerbouw, en de overvloed van hout, vooral van pijn- of sparreboomen, verschaft aan vele arme menschen werk. Zoo lang er hout bij de hand is, om te schillen, te kappen en te zagen, kunnen degenen, die daarin handel drijven, voordeel doen, en degenen, die er in arbeiden, dagelijksch brood vinden. Zoolang er hout kan afgeleverd worden, is er ook geen bezwaar voor levensmiddelen; want de vaartuigen, die hout kunnen halen, brengen genoegzame levensmiddelen in ruil mede, en als de boomen weg zijn, is er ligt zooveel uit den grond te trekken door landbouw en veeteelt, dat de bewoners van elders geene levensmiddelen meer zullen behoeven. Zoo ver mijne bekendheid reikt, zal het vervaardigen van eene goede haven wel altijd onder de *pia vota* blijven behooren. De natuurlijke gesteldheid van de oostzijde der *Michiganzee* maakt het vervaardigen van havens genoegzaam onmogelijk. De gewone vaart op de binnenlandsche zee geschiedt langs de westzijde, alwaar in den Staat *Wisconsin*, ook onderscheidene goede landingsplaatsen worden aangetroffen. Zelfs de haven van *Chicago*, nu reeds eene belangrijke handelsplaats, liggende aan de zuidwestelijke bogt dier zee, kan niet in staat gehouden worden

voor in- en uitgaande schepen en stoombooten, zonder voortdurende, kunstmatige wegruiming van het steeds aanspoelende zand. Niemand vergete echter, dat, hoedanig ook eenig land zij, en wat ook menschen bedenken en beraadslagen, de plaats van eens ieders woning door eene hoogere magt bepaald is en bestuurd wordt, en die dit vastelijk gelooft, zal zich, wanneer hij zelf voor God vrij staat van onredelijke practijken, noch te zeer verontrusten, noch te zeer bezorgd zijn, of boos worden. Het is eene oude waarheid, steeds bevestigd, niettegenstaande de tegenstrijdigste menschelijke handelingen: « De mensch bedenkt zijnen weg, maar de Heere bestiert zijnen gang. » Wij stellen prijs op de overkomst van oude, vooral christelijke landgenooten, maar het moet van hunne zijde geheel zijn uit vrije keus en op duidelijke, redelijke gronden. Wij wenschen van achteren van niemand eenig geground verwijt te kunnen ontvangen, alsof wij aan de eene of andere zijde, eene verkeerde of te sterke kleur aan de zaken gegeven hadden. Die uit een verkeerd oogmerk, of met onredelijke voorstellingen herwaarts kwam, vindt het hier zoo min als ergens anders naar zijn' zin, en van zulke aankomelingen zouden wij liefst verschoond blijven; wij hebben van sommige reeds last genoeg gehad, doch zijn gelukkig van de ondeugendste verlost geworden. Te St. Louis bevinden zich ook nog eenige onzer togtgenooten uit Holland, waarvan enkelen — die liefst veel verdienen en weinig werken, en dewijl zij daartoe in *Pella* geene kans zien, — in St. Louis blijven hangen, en nu hun best doen, om aan de aldaar aankomende Hollanders allerlei kwaad te vertellen van onze nederzetting, hen dringende, om van daar nog liever naar *Michigan* te trekken. Degenen, die deze menschen van nabij kennen, of genoegzaam hun redelijk oordeel gebruiken, loopen zoo ligt geen gevaar van misleid te worden; ik rekende het echter noodig, om hiervan eenige meldingen te maken; ik zal evenwel voor als nog geene namen noemen, dewijl dit toch voor niemand voordeelig kan zijn.

In dit jaar was landbouw en veeteelt in onze colonie hoofdwerk. Wat het akkerwerk betreft, de meeste onzer landbouwers overtreffen de Amerikanen in netheid en ordelijkheid. Verschillende soort van graan is er gezaaid en welig gegroeid, en de oogst was overvloedig. Buitengewone regens in de laatste weken, hebben hier en daar eenige schade gedaan aan het nog niet te huis gehaalde graan. Er is echter reeds meer gebouwd, dan wij kunnen verbruiken, zoo er niet eene aanzienlijke vermeerdering van Colonisten komt. De gedurige toename der bevolking in dezen Staat, welke zich meer en meer westelijk van ons uitbreidt, geeft soms gelegenheid tot verkoop van producten, die hooger op doorgaans duurder zijn, dan meer naar de *Mississippi*.

Velen leggen zich tegenwoordig toe op het kaas maken, dewijl de ondervinding reeds geleerd heeft, dat hier even goede kaas gemaakt kan worden als in Holland, en dat dus het gewone gebrek der Amerikaansche kaas, in de bewerking gezocht moet worden, en niet in grond of luchtgesteldheid. En nu hebben wij nog niet eens weiden van tam gras, het vee graast nog op de prairie en in de bosschen. Behalve de kaas, die hier en in de omstreken verbruikt is, zijn er reeds vijf verzendingen bewerkstelligd naar *St. Louis*, waar dezelve in de marktlijst reeds afzonderlijk wordt opgegeven als *Iowa Cheese*. De kaas vindt te *St. Louis* gereede koopers, en hoewel nauwelijks bekend, worden er reeds betere prijzen gemaakt, dan voor de gewone Amerikaansche. Onze landbouwers zijn hiermede zeer tevreden, en een ieder, die er slechts eenigzins kans toe ziet, beproeft om kaas te maken, niet altijd met een goed gevolg. Ook is er den geheelen zomer door, uitnemende boter gemaakt, doch alleen voor eigen gebruik. Wanneer van hier op de markt te *St. Louis* boter kan geleverd worden, die goed kan blijven, is het zeker, dat daarvoor zeer goede prijzen gemaakt kunnen worden, dewijl goed blijvende boter in de westelijke Staten eene zeldzaamheid is. Voor de goede bewerking van boter en kaas, is er echter betere gelegenheid noodig, dan hier over het algemeen onder de Amerikanen wordt aangetroffen; en dit heeft weder veroorzaakt—voortdurende werkzaamheid in het vervaardigen van geschikte woningen en stallingen. Dit geeft weder behoefte aan gezaagd hout, aan gebakken of gehouwen steen en aan kalk. De kalkoven levert bij voortduring uitmuntende kalk. Twee steenovens zijn aan den gang; de eene heeft tweemaal, de andere eens gebakken, en alle steenen zijn dadelijk verkocht. De houtzaagmolen, met den besten rivier-dam, die, volgens het algemeene getuigenis der Amerikanen, in dezen Staat bekend is, zaagt uitmuntend, en hoewel bij de laatste zware regens, alle omliggende molens door het zwellen der rivieren en kreken moesten stilstaan, kon onze molen blijven voortwerken. De waterkracht is overvloedig, en kan niet geheel door den zaagmolen verbruikt worden. Zoodra daartoe slechts genoegzaam, geldelijk vermogen aanwezig is, zaler een' korenmolen aan worden toegevoegd, waaraan insgelijks groote behoefte komt. Onlangs heeft een der Amerikaansche inwoners van ons Township een' paardenzaagmolen gekocht, die ook reeds aan den gang is, en mede in de behoefte aan gezaagd hout voorziet. De vee fokkerij is hier insgelijks eene zeer goede zaak, vooral daar wij nu reeds ondervinden, dat wij voor het geschikte slagvee geene markt behoeven te zoeken, dewijl kooplieden uit den naburigen Staat *Illinois* zelve komen, om te koopen en te halen, tegen contante

6

betaling en voor redelijk goede prijzen; vooral in aanmerking nemende, dat dit vee bijna geene kosten of moeite oplevert, dewijl het den kost zoekt en rijkelijk vindt in de vrije ruimte. In dezen zomer is reeds slagvee van hier naar *Illinois* vervoerd geworden, waardoor onze landlieden dan weder in de gelegenheid komen, om zich meer melk-gevend vee aan te schaffen. De hennep- en vlasbouw kan hier insgelijks eene goede, en voor velen eene werkgevende zaak worden. De groei van beiden is uitnemend, nimmer heb ik in Holland zulk een welig gewas gezien, en zulk eene groote hoeveelheid zaad. Wanneer het nu blijkt, dat Hollandsche werklieden de kunst der bewerking beter verstaan dan de Amerikanen, is het zeker, dat voor dit voortbrengsel, overal in Amerika eene goede markt gevonden wordt. In de vorige week is een proefje van door een Hollander bewerkt vlas, naar *St. Louis* gezonden. Van den hennep zal dit later geschieden. Koolzaad groeit hier ook bijzonder welig, en geeft overvloedig zaad. Een oliemolen zou hier goede zaken maken, terwijl, bij meerderen aanbouw van vlas en hennep, eene vlas-spinnerij en touwslagerij met voordeel gedreven zou worden. Die zich op de schapenfokkerij, en de daaraan verbondene wolbewerking zou willen toeleggen, zou daartoe, volgens de weinige, nu genomene proefjes, goede gelegenheid vinden.

In de stad *Pella* begint men reeds door den vermeerderden aanbouw, de rigting van sommige straten te zien, en op de omliggende landen, ziet men allerwege woningen oprijzen, en bouwland gereed maken en insluiten. Daar de stadsloten tamelijk groot zijn, zoo wordt bij elk huis een moestuin gevonden, hetgeen, vooral voor de hier gedurig komende en doortrekkende Amerikanen, een vreemd gezicht is, dewijl deze doorgaans weinig, of geen werk van tuinbouw maken. Allerlei soort van groenten groeit hier welig, alleen maakt de bloemkool eene uitzondering, hetgeen door onze tuinlieden wordt toegeschreven aan het sterk trekken der lucht: welligt dat hierin voorzien kan worden door het bezorgen van eenige beschutting, b. v. het planten van Maïs. De heerlijkste meloenen groeijen hier op den zoogenaamden kouden grond. Eenige bedden aspersies, in dit voorjaar op prairiegrond aangelegd, zonder eenige andere bewerking dan goed ompitten, staan zoo goed, dat men het in Holland, op de met de meeste zorg bewerkte bedden, in het tweede jaar niet beter zou verwachten. Tamme vruchtboomen zijn in deze streken nog niet menigvuldig, doch er zijn in het voorjaar een aantal geënte appelboomen en enkele perenboomen geplant, die over het algemeen goed groeijen. Ook zijn er vele perzik- en pruimboomen uit de bosschen in de tuinen overgeplant, alsmede aardbeijen. Een

der farmers heeft zeer goeden wijn gemaakt van de in de bosschen groeiende druiven.

Bloemen zijn er in overvloed op de prairie en in de bosschen, rozen in menigte, leliën, enz. Er groeijen hier bloemen in het wild, die in Nederland duur betaald worden. Daarbij zijn nu eenige soorten gekomen van zaad, uit Holland medegebragt. Er is reeds gelegenheid gemaakt tot aanleg van eene geregelde boomkweekerij, en wij hopen in de gelegenheid te zijn, om eenige tamme vruchten uit Nederland herwaarts te verplaatsen.

In de stad zijn twee smederijen, die voortdurend werken. Eene derzelve heeft reeds verscheidene ploegen geleverd, die in *Nederland* onder den naam van Zeeuwsche, bekend zijn, en die zeer goed voldoen. Er is eene wagenmakerij en kuiperij, waar insgelijks goed werk geleverd wordt. Ook is aan den houtzaagmolen eene smederij verbonden. Onlangs is er weder een wagenmaker uit *Nederland* gekomen, die reeds werk geleverd heeft. Er zijn drie winkels, alwaar kruidenierswaren, ellegoed, ijzerwaren, benevens andere huiselijke dingen te verkrijgen zijn. Deze belasten zich ook met den verkoop der producten onzer landbouwers, vooral kaas, te *St. Louis*. Er zijn schoenmakerswinkels, die alle voortdurend werk hebben, de bazen wenschten, dat er eene leerlooierij in onze nabijheid kwame, waar het leder op Hollandsche wijze bereid wierde. Ook zijn er eenige kleermakers en een paar klompenmakers, alsmede drie huisschilders; de laatste echter vinden hiermede niet voortdurend werk, maar houden zich ook bezig met hetgeen hunne hand te doen vindt. Timmerlieden en metschaars hebben wij zooveel als noodig is, om het aanwezige hout en steen te verwerken. Vermeerdering van bevolking geeft echter ook behoefte aan meerdere handwerkslieden. Arbeiders waren er meer dan wij met vrucht konden gebruiken, doch deze hebben werk gevonden bij de ons omringende Amerikanen, die gaarne Hollanders in het werk hebben.

Wegens den gedurigen doortogt, is hier groote behoefte aan een goed Logement. Geen der hier aanwezige Hollanders heeft daartoe lust of vermogen; wij hopen echter, dat er nog voor den winter een geschikt huis daartoe door een' Amerikaan zal verwaardigd worden. Daar onze Colonisten gewend zijn geworden hun eigen brood te bakken, zoo is er op dit oogenblik voor een' broodbakker nog niet veel te doen. Er is er echter een, die bezig is een' oven te zetten. Ook wordt er eene koekbakkerij vervaardigd met het doel op verzending, en er bestaat reeds eene kleine banketbakkerij, met hetzelfde oogmerk. De Amerikanen houden bijzonder veel van suikergoed en gebak. Er wordt hier zeer goede honig

gewonnen, en diegenen onder ons, welke met de behandeling der bijën bekend zijn, beginnen zich daarop toe te leggen. Er zijn ook enkele suikerboomen in onze nederzetting; doch onze landlieden verstaan nog niet goed het tappen der boomen en het koken des saps.

Ter verduidelijking voeg ik hierbij een kaartje van *Pella*, zoo als het door den Landmeter der Countij is uitgelegd. Aan de rivier *des Moines* is insgelijks eene stad uitgemeten, welke, op verlangen van onze Amerikaansche naburen, den naam van *Amsterdam* zal dragen. Bij de bevaarmaking der rivier voor schepen en stoombooten, moet dit de havenplaats voor *Pella* en de omstreek worden, en de herdenking, wat eenmaal het Nederlandsche *Amsterdam* was, en het Amerikaansche *Amsterdam* (nu *New-York* genaamd) is en wordt, was oorzaak, dat men deze plaats in *Jowa*, ook dien naam gaf, zijnde insgelijks van Nederlandschen oorsprong, en bestemd voor den handel. Ik laat insgelijks van deze uitgelegde plaats een kaartje volgen. Met den arbeid der bevaarbaarmaking van de rivier *des Moines*, is reeds een aanvang gemaakt aan de *Mississippi*. Daar bij onderzoeking bleek, dat geen der monden van de rivier daartoe zeer geschikt waren, is het besluit genomen, om een eind wegs een kanaal te graven, waarmede men bezig is, en vóór ruim 14 dagen zijn de aanbestedingen gedaan voor de sluisen en hetgeen daarbij behoort, tot aan *Ottumwa*, een afstand van ongeveer 98 mijlen van het begin. Nu moet volgen de opmeting en onderzoeking der rivier, van *Ottumwa* tot aan *Fort des Moines*, van welk gedeelte *Amsterdam* te naasten bij het midden is. De gesteldheid der rivier maakt op die plaats een' dam en eene sluis noodzakelijk, en dit is de oorzaak, waarom zij voor den aanleg eener stad gekozen is. Er is van daar een zeer gemakkelijke weg naar *Pella*, die reeds gebruikt wordt. De gezondheidstoestand laat alhier niets te wenschen overig. Augustus en September worden hier de ongezonde maanden gerekend; wij hebben echter in *Pella* geene zieken. Aan de rivier zijn op dit oogenblik eenigen ongesteld door koorts. Ons volk ziet er over het algemeen gezond en frisch uit, velen beter dan in Nederland. Wij hebben in dezen zomer eene vrouw verloren, die kort na hare aankomst, in eenen zwangeren toestand, de onvoorzigtigheid had op eenen togt te gaan slapen, en, ten gevolge van de daaruit ontstane ongesteldheid, is zij spoedig bezweken. Onlangs is er een man van 75 jaar gestorven, doch ten gevolge van eenen val en daardoor veroorzaakte, inwendige verwonding. Ik geloof een zoo kort en duidelijk verslag van onzen natuurlijken toestand gegeven te hebben, als mogelijk is. Alleen kan ik er nog bijvoegen,

dat tegenwoordig reeds driemaal per week, de brievenpost op- en neêrgaat, met eenen goeden, overdekten wagen op veêren, tot aan *Fort des Moines*.

Onze burgerlijke toestand is volgens de staatswet geregeld. Ten gevolge der bijzondere, voor ons gemaakte wet, waarvan ik in mijn eerste stukje reeds melding maakte, heeft op den eersten maandag in April de verkiezing der Town-ships beambten plaats gehad, in vereeniging met de nog in ons Township wonende Amerikaansche burgers. Deze erkenden uit eigene beweging, dat de meerderheid der beambten uit de Hollanders moest gekozen worden, dewijl die de meerderheid der inwoners uitmaakten. Daarop werd de afspraak gemaakt, dat wij de afzonderlijke, voorbereidende vergaderingen zouden houden, om van weêrszijde de keus des volks te kennen, ten einde alsdan op den wettigen verkiezingsdag gezamenlijk te kunnen stemmen. Dit is geschied, en ten gevolge daarvan, is het Townshipsbestuur gekozen, en vervolgens beëdigd en in werking getreden. Wij laten ter voldoening van sommiger nieuwsgierigheid hier een lijstje der beambten volgen:

<i>Justices of the Peace</i> (Vrederegters.)	{ GREEN F. CLARK. † H. P. SCHOLTE.
<i>Constables.</i>	{ STELMAN ELWELL. † CORNELIS VAN DEN BERG.
Deze dienen twee achtereenvolgende jaren.	
<i>Erusters: (Commissarissen.)</i>	{ G. AWTRIJ. † A. J. BETTEN. P. WELLE.
<i>Clerk</i>	{ J. OVERKAMP.
<i>School-Inspector:</i>	{ H. P. SCHOLTE.
<i>Tresorier.</i>	{ J. ROZIERSZ.
<i>Overseers of the Poor</i> (Armbestuurders.)	{ CORN. DEN HARTOG. H. BARENDREGT, WELLINGTON NOSSAMAN. † WM. VAN ASCH.
<i>Supervisors of the highwajjs</i> (Opzigtters over de groote wegen.)	{ G. VAN DER WILT. C. 't LAM. P. VAN NEVEREN. DR. SIJNHORST.
<i>Fence Viewers:</i> (Heining-Schonwers.)	{ A. DE VISSER. J. TOOM.

Deze dienen een jaar; alle kunnen echter herkozen worden. De met een kruisje geteekende zijn Amerikanen. De Clerk van het Township is tevens Clerk van den School-Inspector. Het werk des laatsten bestaat in het algemeene opzigt over de scholen in het Township, het onderzoeken en toelaten van openbare onderwijzers, met de magt, om, wegens zedeloos gedrag of verwaarloozing van het onderwijs, de toelating in te trekken. Hij verdeelt het Township in districten, naar de behoeften en overeenkomstig het belang der bewoners, zorgt voor de verkiezing der Districts-Directeuren, en staat in dadelijke correspondentie met den Superintendent voor publiek onderwijs in den Staat, en wat de geldelijke zaken betreft, met den School-Commissaris der Countij. Ten gevolge hiervan is het Township verdeeld in vijf districten, waarvan het *Pella*-district dadelijk is georganiseerd, zijnde de school reeds sedert eenige maanden in werking. Het *Skunk*-district is insgelijks georganiseerd, en de bewoners daarvan zijn bezig een huis voor den schoolmeester te vervaardigen. De drie overige districten zullen ook binnen kort georganiseerd worden. De kinderen ontvangen op de school, die in werking is, onderwijs in het Hollandsch en Engelsch. Toelating, als openbare onderwijzers, is verleend aan J. OVERKAMP en J. MUNTINGH, terwijl H. HOSPERS werkzaam is als Hulponderwijzer.

Ik zal de aandacht niet bezig houden met eene omschrijving van de werkzaamheden der verschillende ambtenaren, dewijl dit voor Nederlanders van weinig belang is. Alle acten worden gesteld in de Engelsche taal, en, wanneer het noodig is, voor de Hollanders vertolkt. Slechts in één geval is de regterlijke behandeling, ter zake eener kleine schuldvordering noodig geweest; voor het overige heeft tot hiertoe de werkzaamheid van den vrederegter zich bepaald bij het sluiten van huwelijken, hetgeen hier tot diens ambt behoort, en het legaliseren van handteekeningen in personeele of onderlinge acten. Zoover de kring betreft, waarin wij leven, is ons burgerlijk leven geregeld naar de wetten van den staat, in gelijkheid met de Amerikaansche burgers. In verkiezingen van ambtenaren voor de Countij, den Staat of de Unie, houden wij onze stemmen terug, tot dat wij het volkomen burgerrecht verkregen zullen hebben. De burgerlijke invloed en medewerking bepaalt zich echter niet alleen bij zaken, rakende het Township. In eene volksvergadering in Marion Countij, waar ik tegenwoordig was, en waar geraadpleegd werd over eene wet, tegen het belang des volks gemaakt, werd ik, als vertegenwoordigende de Hollandsche Colonie, mede verkozen tot lid der Commissie, om eenige artikelen,

de begeerte des volks uitdrukkende, op te stellen, ten einde aan de regerende personen te worden opgezonden. Ik heb mij daaraan niet onttrokken, en had de voldoening, dat, hetgeen ik ten aanzien van die zaak op schrift had gesteld, hoofdzakelijk eerst door de Commissie, en vervolgens door de geheele vergadering werd aangenomen. De uitwerking van deze volksopenbaring, die ook in de naburige Countij plaats had, is geweest, dat de bedoelde wet is geschorst, tot op de volgende vergadering der volksvertegenwoordigers. Bij de onlangs plaats gehad hebbende verkiezing dier Staatsambtenaren, hebben de Candidaten tot die ambten zich verbonden voor het volk, om de herroeping van die wet te bewerkstelligen. In November aanstaande is er weder eene verkiezing op handen, waarbij de geheele Unie belang heeft. De President der Vereenigde Staten moet gekozen worden. Door de verschillende staatkundige partijen zijn drie Candidaten voorgesteld: Generaal TAYLOR, door de Whigs; Generaal LEWIS CASS, door de Democraten, en MARTIN VAN BUREN door eene derde partij, die noch voor TAYLOR, noch voor CASS wil stemmen. Die partijen houden nu allerwege openbare vergaderingen ter gunste harer Candidaten, ten einde de massa des volks te overreden, voor hunnen voorgestelde in November te stemmen. Hoewel de Hollanders nu met die stemming op dit oogenblik niet hebben te maken, worden zij toch tot die vergaderingen uitgenoodigd, ten einde een zedelijk gewigt aan de eene of andere partij bij te zetten, en door hunnen invloed stemmen van Amerikaanse burgers te winnen. Op dezen dag was in een naburig stadje weder zulk eene vergadering. Toevallig bevonden zich daar een paar Hollanders uit *Pella*, die Engelsch spreken. Terstond werden deze uitgenoodigd, aan die vergadering en den daarmede verbonden maaltijd deel te nemen, en met veel hartelijkheid aan die vergadering voorgesteld, als leden van de Hollandsche Colonie. Als onze oude landgenooten, die met ons gelijk gezind zijn, hiermede eens vergelijken, hoedanig zij door de verschillende politieke partijen behandeld worden, zullen zij nog al onderscheid kunnen opmerken, en ik geloof niet, dat het ook in dit opzigt, na ons vertrek uit *Nederland*, verbeterd is. Hier worden wij door onze medelandgenooten gewaardeerd. Zij weten allen dat wij de godsdienst op den voorgrond stellen, en toch houden zij ons niet voor dweepers, toch zijn zij niet bevreemd, dat wij eenen nadeeligen invloed op het burgerlijke leven zullen uitoefenen. Wij hebben dus in dit opzigt geene reden van klagen, maar veel eer stof tot dankbaarheid. Wat echter boven alles mijn hart tot dankbaarheid stemt

in mijn nieuw Vaderland, is de tegenwoordige, godsdienstige toestand van *Pella* en de omstreken.

Uit mijn eerste stukje heeft een ieder genoeg kunnen opmerken, dat er ten aanzien van het godsdienstige leven niet veel stof was tot vreugde. Bij de erkenning van al het goede, door God ons in het natuurlijke en burgerlijk leven geschonken, vervulde de godsdienstige toestand der Colonie dikwijls mijn hart met bekommernis. Ik was al te zeer overtuigd, dat de getrouwe in achtneming van de uiterlijke vormen der godsdienst geenszins welbehagelijk is aan den Heere, wanneer het wezen der godsdienst niet tevens blijkt de harten te vervullen, vooral wanneer men voorgeeft, dat de godsdienst op den voorgrond staat. Menigmaal zag ik met zorg op het opkomende geslacht, hetwelk zoo weinig opwekking vond in het voorbeeld der ouderen. Meermalen was dit een onderwerp mijner gebeden, doch het scheen mij soms toe, in de meerdere ongehoorzaamheid der kinderen, alsof het gebed vruchteloos was. Ik begon mij reeds voor te stellen, dat deze toestand voor mij en anderen, die er onder gebukt gingen, een weg moest worden van beproeving, loutering en losmaking van de aarde, en een middel, om niet al te zeer aan dit goedeland gehecht te worden. Dan, op eens hoor ik, dat een der ondegendste kinderen bekeerd. Bij onderzoek bleek de waarheid dezer bekeering duidelijk genoeg; en tevens wordt van eens tweede en derde vernomen. Van dat tijdstip af aan, is er eene gedurige doorwerking der goddelijke genade kenbaar. Onderscheidene kinderen, jongelingen en jonge dochters, benevens volwassenen, hebben openlijk in de gemeente belijdenis gedaan van hun geloof in CHRISTUS JEZUS, als hunnen Verlosser en God. Dit heeft eene goede terugwerking op de vroegere leden der Gemeente, zoodat het nu een geheel andere toestand is, dan eenige maanden te voren. De meeste huisgezinnen zijn in dit opzigt door den Heere gezegend met een of meerdere bewijzen van zijne bekeerende en heiligende genade. Het is eene, waarlijk het hart van den Christen verkwikkende zaak, uit den mond der kinderen, de duidelijke en ongekunstelde belijdenissen te hooren van het werk Gods aan hunne zielen, en te zien, hoe de liefde Gods, in hunne harten uitgestort door den Heiligen Geest, hen dringt om hunne vroegere speelgenooten op te zoeken en uit te noodigen, om met hen den weg ten leven in te slaan. Er is een ijver tot het onderzoeken van het dierbare woord Gods, en de tijd, die anders verkwist werd in onnutte bezigheden of ijdele zameusprekingen, wordt nu besteed tot opbouw in het geloof en tot het gemeenschappelijk loven van den Heere. Het is nu in waarheid in *Pella* en omtrek, zoo als in den Psalm gezongen wordt :

Men hoort der vromen tent weërgalmen
Van hulp en heil, ons aangebragt;
Daar zingt men blij met dankb're Psalmen:
Gods regterhand doet groote kracht.

Overtuigd dat de booze niet zal nalaten, om ook weder hierin, als gewoonlijk, te beproeven, om het werk Gods, hetwelk hij niet heeft kunnen beletten, te bederven, oordeelde ik het zeer nuttig, om de aandacht der jeugdige, opgewekte menigte vooral op eene bepaalde zaak te vestigen, en alzoo wezenlijk voedsel te verschaffen voor verstand en hart, ten einde alzoo in de mogendheid des Heeren, afwijkingen en hartstogtelijke overspanning te voorkomen. Bewust van het gewigtige gedeelte des tijds, waarin wij leven, en opmerkende, dat de geest der jeugd ook bezig was ten aanzien van de wederkomst des Heeren, besloot ik eene wekelijksche bijeenkomst aan te leggen, en daarin onderling te behandelen, het boek van DANIEL, den Profet. De redenen tot die keuze waren velerlei. De jeugdige godsvrucht van DANIEL en zijne metgezellen is eene dadelijke aantrekkelijkheid voor jeugdige belijders. De door God hun beschikte zegeningen in een vreemd land, terwijl hun volk over het algemeen in ellende verkeerde, komt veel overeen met onzen tegenwoordigen toestand. Het ijverig onderzoekende gedrag dier jongelingen, ook ten aanzien van wereldsche wetenschap, gepaard met hun ootmoedig biddend leven voor God, en hun bescheiden, zich zelve niet verheffende, maar Gode de eer gevende — wandel voor de menschen, is een dadelijk voorbeeld tot opwekking en navolging. De zorgende hand des Heeren, over hen bewezen, is eene uitnemende bemoediging tegen altoos dreigend gevaar. Bij dit alles omvat dit boek de geschiedenis der wereld in het verledene en in de toekomst. Eene behandeling van dit boek geeft dadelijke aanleiding, om zich bezig te houden met het onderzoeken van geschiedenis, tijdrekenkunde, aardrijkskunde, in verband met de dingen van Gods Koninkrijk. Ik oordeelde daarom, dat dit gedeelte van Gods woord, in de tegenwoordige omstandigheden, bijzonder leidende kon zijn tot bevordering onzer redelijke godsdienst, en ter voorkoming eener overspannen gevoelsdienst, waarin christenen, helaas! zoo dikwijls zich vergenoegen met ijdele klanken, zoodat zij eindelijk gewoon worden, om het woord van God te beschouwen als een verzegeld boek, of als eene doode letter. Mijn besluit is met blijdschap ontrangen, en de bijeenkomsten ter behandeling van DANIEL, worden door eene groote menigte bijgewoond. Wij hebben daardoor tevens gedurig dadelijke noodzaak, op de geschiedenis der oude

wereld terug te komen; terwijl wij tevens gedrongen worden, om een oog te slaan in de toekomst, en alzoo te leeren letten op de teekenen der tijden, waarin wij leven. Hierdoor hebben wij dan weder dadelijke aanleiding, om, hetgeen wij van de tegenwoordige wereld gebeurtenissen hooren, te betrachten in het licht der goddelijke openbaring. Ik heb nu hoop, dat de ons hier vergunde ruimte en rust, onder den goddelijken zegen, dienstbaar zal wezen tot opwekking der dankbaarheid voor Gods weldaden, tot meerdere bekwaamaking in de dienst des Heeren, tot meerdere ontwikkeling der kennis in de dingen van Gods koningrijk en tot verlevendiging van de blijmoedige hoop op de aanstaande vervulling van het woord des Heeren, door de dienst van DANIEL opgeteekend.

Terwijl bijna de geheele oude wereld in rep en roer is, en verwarring op verwarring, omkeering op omkeering schijnt te zullen volgen, kunnen wij nu, uit de door God ons beschikte vrijplaats, de toebereidselen gadeslaan, die de Koning der gansche aarde bezig is in het werk te stellen, ten einde de profetie van DANIEL in volkomene vervulling te brengen. Nu is *Pella* mij dubbel dierbaar geworden, dewijl de Heere betoont er te willen wonen in ons midden, en ik vermogt nu ook niet voor mijne vroegeren landgenooten te verzwijgen, wat groote dingen God aan ons gedaan heeft en doet. Velen mijner christelijke bekenden roep ik het uit een vol hart toe: *Komt en ziet!*

Ik verwacht echter dat velen niet tot ons kunnen komen, schoon zij ook zouden verlangen, de een uit gebrek aan overtuiging, of het voor hem wel Gods weg is, de andere uit vrees voor, en opzien tegen de bezwaren der reis, een ander uit gebrek aan geld, om te reizen en iets te beginnen. Ik verwacht dat velen niet willen komen, schoon zij ook zouden kunnen, omdat zij nog altijd de hoop koesteren, dat het in *Nederland*, of nog wel beter zal worden, of hunnen tijd wel zal uithouden. Ik verwacht dat sommigen zich zelve geene rekenschap kunnen geven, ten aanzien van hetgeen zij zouden willen of verlangen, en die daarom ook geheel onverschillig zijn of er *al* of *niet* mogelijkheid bestaat, om hier te komen. Om deze en andere redenen, wenschte ik nog een woord te rigten tot de inwoners van *Nederland*, in het tegenwoordig tijdsgewricht.

III. TOESPRAAK AAN NEDERLANDS VOLK.

NEDERLAND heeft even als andere landen in *Europa* den invloed gevoeld van den geest des tijds, waardoor in *Parijs* weder een begin is gemaakt, met het zoeken van heil in verandering van regeeringsstelsel. De koning van *Nederland* voorkwam eene hevige losbarsting, door bereidvaardigheid te betoonen, om toe te geven aan de begeerten van het Liberalismus dezer dagen, en ten gevolge daarvan de grondwet te veranderen. Nu was er in *Nederland* feest, blijkbaar in vreugdebedrijven van onderscheiden aard. Er werden ontwerpen gemaakt, er kwamen andere ministers. men hoopte nu vrij te worden. Wat hebben de verloopene maanden aangebragt? Losheid van beginselen, onzekerheid in handelingen, meerdere stoutmoedigheid van ongelooft en bijgeloof, maar ook vermindering van arbeid en geldelijk vermogen, verdonkering van den maatschappelijken gezigtcinder. Militaire versterkingen zijn bewerkstelligd, voorzorgen tegen mogelijken volksopstand zijn genomen; maar daarmede is het vertrouwen niet wedergekeerd, de mogelijkheid op vermindering van drukkende belastingen niet daargesteld. De Christenen in *Nederland* kunnen uit de ontwerpen voor eene nieuwe grondwet wel zien, dat vooral voor hen geen heil uit de laatste gebeurtenissen te wachten is, dat men zich om hen niet bekommert. Zij kunnen zien, dat aan de eischen van het pausdom wordt toegegeven, zij kunnen niet alleen zien de tegenwoordigheid van den Generaal der *Jezuïten*, maar ook in de niet ver verwijderde toekomst, de processieën langs de straten. Zij kunnen zien, hoe het toenemende ongelooft onder de Protestanten den spot drijft met al hunne klagten, protesten, oproepingen en besluiten.

Inwoners van *Nederland*! doorloopt de geschiedenis der verloopene eeuwen, onderzoekt of er voor *Nederland* en *Europa* ooit zulk een toestand aanwezig was, als de tegenwoordige: gij zult moeten erkennen, dat gij dit niet kunt vinden. Er waren meermalen donkere en drukkende tijden, maar nooit zoo als de tegenwoordige. Denkt slechts aan eene zaak in het tijdelijke. Waarin bestaat een groot deel van het tijdelijke vermogen? Immers in bewijzen van Staatsschulden, in de laatste halve eeuw tot eene schrikbarende hoogte opeengestapeld. Wat zijn de waarborgen en onderpanden tegenover die schulden? Beloften der regeringen, woorden en klanken. Papier en woorden van regeringen, die, blijkens de laatste gebeurtenissen, geene majesteit meer hebben in de harten der volkeren. Schulden, die niet alleen nooit meer afgedaan kunnen of zullen worden, maar waarvan de renten niet meer kunnen voldaan worden, dan ten koste van het zweet en bloed der arme onderdanen

Inwoners van *Nederland!* ziet eens uwe staatsbegrooting. Is niet de voornaamste som—de renten uwer staatsschulden? Door afsnijping van eenig bedrag van de uitgaven voor de loopende dienst, zou er misschien eene kleinigheid kunnen bezuinigd worden, maar die staatsschuld blijft, en kan niet uitgedelgd worden, en daaronder bezwijkt het volk. Nu, dit is over het algemeen ook de zedelijke toestand der Europeesche volkeren, en niet het minst der Nederland-sche natie. Zij gaan gebukt onder eene schuld, die zij nooit kunnen uitdelgen. Om het zonder God, en tegen God te kunnen uithouden, heeft de Natie alle middelen uitgeput. Zij heeft schuld aan de verdrukking der behoeftigen; zij heeft schuld aan de vermeerdering der weelde; zij heeft schuld aan de bevordering van stelsmatige onregtvaardigheid in handel en wandel; zij heeft schuld aan stuiting en belemmering van de prediking der waarheid in het Moederland en in de Coloniën; zij heeft schuld aan de poging, om den meester te spelen over het erfdeel Gods; zij heeft schuld aan de weigering, om Gods herhaalde roepstemmen te hooren; zij heeft schuld aan de lastering van den Christus Gods; zij heeft schuld aan de koestering en bevordering van ongeloof en bijgeloof; zij heeft schuld aan de verharding onder Gods oordeelen. Daarbij komt nu de dagelijksche dienst der zonde, in gelijkvormigheid aan andere wereldvolkeren. Door omstandigheden geperst, kan er wel soms eene tijdelijke inkorting komen van uitbrekend, en in het ooglopend kwaad in het dagelijksche leven. Door de matigheidsgenootschappen kunnen er wat minder dronkaards worden gevonden; door maatschappijen tot zedelijke verbetering van gevangenen kunnen er onkelen van eene herhaling van misdaad worden terughoudend, enz.; maar de grootste schuld der natie blijft onafgelost en onaflosbaar, en de gevolgen van die schuld worden meer en meer ondragelijk. De tegenwoordige revolutionnaire bewegingen in *Europa* en *Nederland* maken die schuld steeds grooter, en verzwaren derzelvor gevolgen. Wat zal het einde zijn van dezen toestand? Gelijk bankbreuk in het geldelijke eindelijk de eenige toevlugt blijft, dat is, opzegging van de verplichting om te betalen, zoo zal zedelijk en godsdienstig, de openbare afval van God en Christus het redmiddel worden, waardoor de natie zich van hare verplichting, jegens den Heere en zijnen Gezalfde, zal trachten te ontslaan. Het zal echter te vergeefs beproefd worden. God is wel langmoedig, doch Hij laat zich niet bespotten. Ik ben verzokerd, dat het grootste gedeelte mijner vroegere landgenooten mijne opmerking spottende in den wind zal slaan; dit verzwakt echter mijne opmerking niet, maar dient in tegendeel tot bevestiging.

Hij toch, die den Bijbel erkent als het onfeilbare en onbedriegelijke woord van God, weet, dat dit woord niet alleen drukkende tijden voorspelt in de laatste dagen; maar ook, dat er in die dagen spotters zullen zijn met de toekomst des Heeren, en die uitgaan van den stelregel; het is nu zoo als vroeger, eb en vloed van voo- en tegenspoed, van vrede en krijg, van rust en van opstand en beroering. Zal die wetenschap echter den mond van de onderdanen des Heeren sluiten, als of hun spreken toch niet zal baten? Gewis- selijk neen! De Christen weet, dat opmerken en waarschuwen zijne roeping is, onafhankelijk van het *al of niet* toestemmen en gehooren geven der menigte. Al wierd er ook slechts een sluimerende wakker gemaakt en toebereid, om den Heere met blijdschap te gemoet te gaan, dan reeds zou hij, die den naaste heeft leeren lief hebben als zich zelve, reeds belooning vinden voor zijnen arbeid. Ik weet wel, dat ik mij tegenwoordig ontslagen zou kunnen rekenen van eenige verpligting, om in *Nederland* het woord te voeren, doch ik weet ook, dat daardoor niet voldaan zou zijn aan de behoefte van mijn hart. Hoewel geen burger meer van dat land, kan en zal ik toch nimmer vergeten, waar Gods goedertierenheid mij het leven schonk voor den tijd en voor de eeuwigheid. Mijne oude landgenooten hebben nu nog des te meer drangredenen, om mijne stem niet te miskennen. In *Nederland* zijnde, konden zij vermoeden, en hebben sommigen vermoed, dat ik eer en aanzien in *Nederland* beoogde; dat vermoeden kan nu niet meer gekoesterd worden; want maatschappelijk ben ik van *Nederland* los, en bekleed ik reeds eene bediening onder het Amerikaansche volk. Ik houd echter betrekking op het land mijner geboorte, en het is mij niet onverschillig, welk deel dat land zal ontvangen van de plagen, die door God over het vierde wereldrijk zullen worden uitgestort.

Nederland behoort niet regtstreeks tot het vierde wereldrijk van *Rome*. De Bataven stonden *wel* in betrekking tot de Romeinen, doch niet als onderdanen, maar als bondgenooten. Ten gevolge van dat bondgenootschap, is de geest van het Romeinsche rijk ook in de *Nederlanden* doorgedrongen: de noodzakelijkheid voor een goed regtsgeleerde, om doctor te zijn in het Romeinsche regt; het gebruik in bijna elk vak van geleerdheid van de Latijnsche taal, en de Roomsche Vereeniging van Kerk en Staat zijn daarvan bewijzen. *Nederland* heeft zich, zoo wel als het noordelijke Duitschland, aan Rome gekoppeld en kan er niet van los worden. Ten gevolge daarvan, zien wij dan ook de gebeurtenissen, in het eigenlijk Romeinsche rijk voorvallende, van dadelijken invloed op *Nederland*. Dit was

vroeger zoo, dit is tegenwoordig weder het geval. Niemand denke dat ik het oog heb op de Roomsch-Catholijken in *Nederland*, neen, ik heb het oog op de Nederlandsche Maatschappij, zoowel Protestantsch als Roomsch-Catholijk. In naam en vorm moge het eene gedeelte van het andere iets verschillen; beide gedeelten mogen soms schijnbaar vijandig tegen over elkander staan, in het wezen behooren beiden tot denzelfden stam. De verblindings tegen over deze waarheid is eene der grootste ellenden van de Nederlandsche Natie. Zal die verblindings nu ophouden? Zal de betrekking op het Romeinsche Wereldrijk eindigen? De tegenwoordige gebeurtenissen geven weder een ontkenkend antwoord. De geschiedenis der wereld moest het reeds onwidersprekelijk geleerd hebben, dat geene verandering van regeringsvorm het geluk der volkeren aanbrengt. Of Rome geregeerd werd door den Senaat, door Consuls, door Tribuni, door Imperatores, door Decemviri of door Dictatores, het was altijd hetzelfde Romeinsche Rijk. Zoo is het nog met alle, uit dat Rijk voortgekomen regeringen. Daarom moet een Christen het als dwaasheid aanzien, wanneer eenig volk in verandering van regeringsstelsel heil zoekt, wanneer de oude beginselen niet worden verworpen, en goede beginselen worden aangenomen. Het eenige, goede beginsel in deze tegenwoordige wereld, is: *Gode te geven dat Godes is*, en aan de wereldlijke regering, wat haar volgens Gods instelling toebehoort, d. i. eer, tol en schatting. Het eerste geschiedt noch door volkeren, noch door regeringen van het Romeinsche Rijk. Dat Rijk heeft zich nog nooit bekeerd van de zonde, door *POSTUMIUS PILATUS* bedreven in het overgeven van den Koning der Joden tot den schandelijken dood des kruises. Met het laatste is nog nooit eenige regering van dat Rijk tevreden geweest, ook niet de regering van *Nederland*. De inbeelding van *PILATUS*, uitgedrukt in de vraag: *« weet gij niet dat ik magt heb u te kruisigen of u los te laten? »* is en was in alle regeringen van *Europa*. Jezus leerde hem, dat hij dwaalde, en hij was, bij al zijne Romeinsche trotschheid, het levende voorbeeld, dat hij niet eens de magt bezat, om Jezus los te laten; want toen hij dit wilde doen, bezweek hij voor den kreet der Joden: *« Indien gij dezen los laat, zoo zijt gij des Keizers vriend niet »*. Ziet ditzelfde, Nederlanders! in uwen grondwettigen Koning, een man, die ter goeder trouw liberaal is; een man, die tijdens de vervolgingen der leden van Jezus ligchaam of gemeente, diergelijke genegenheid openbaarde als *PILATUS*. Heeft hij het vermogen gehad, om de gemeente los te laten? Heeft hij het vermogen gehad, om de vervolgingen te doen ophouden? Immers neen! Kort voor

ons vertrek waren er nog rechtsvervolgingen op grond van de wet tegen ongeoorloofde genootschappen, in het wezen niets anders, dan de Nederlandsche vertaling van de Fransche vervorming der wet van het Romeinsche Rijk tegen de *Collegia illicita*. Ziet op uwe jongste geschiedenis: was niet eene der redenen, waarom het ontwerp van het wetboek van strafregt schipbreuk leed — strijd over het regt van het *placet*? Is dat niet weder eene getuigenis der heerschappij van den geest van het Romeinsche Rijk? En wat was het laatste ontwerp eener veranderde grondwet? Het Romeinsche beginsel ten opzichte der godsdienst bleef bestaan. Men kan er niet toe besluiten om los te laten, uit vrees van de vriendschap der belanghebbenden en de daaruit voortspruitende, ingebeelde voordeelen te zullen verliezen. Ik reken het mij een goddelijk voorregt te zijn, dat ik als Christen nooit dien Romeinschen geest heb geschuldigd, en aan de wereldregering heb gegeven wat Godes is; mijne plaats was in dit opzigt steeds aan de tegenovergestelde zijde. De Heere had mijnen geest reeds vroeg toebereid voor eenen toestand, gelijk ik in de *Vereenigde Staten van Noord-Amerika* heb aangetroffen, alwaar, bij het verbreken van de betrekking tot de oude wereld, ook het vroeger alhier heerschende beginsel der oude wereld, volkomen en in de vrees van Gods, maar niet in den geest der Fransche Jacobijnen, verworpen werd. Nederlanders! in uwe Staatsinrigting is nog eenig overblijfsel van des ijzers vastigheid, maar ook overvloed van stof gelijk aan modderig leem, hetgeen niet geschikt is, om aan het staatsgebouw verbinding en sterkte te geven. Al worden er nu ook eenige kleinere pesten verminderd of onderdrukt op uwe staatsbegrooting, het maakt het modderige leem niet tot eene duurzame en krachtgevende zelfstandigheid. De zonde van *POXTIUS PILATUS* kleeft u als volk aan. En dat is niet alleen nu, het was zoo in de zoogenaamde bloeiendste tijden van het gemeenebest. Ziet den titel van uwe nationale bijbelvertaling: *Op last der Edel Mogende Heeren Staten Generaal*. Ziet het in de handelingen der Sijnode van Dordrecht, waar die Edel Mogende Heeren bevelen, waarover *al of niet* gehandeld zal worden, geheel in den geest van het Romeinsche Rijk onder *CONSTANTIJS den grooten*, en andere Keizers en Keizerinnen. Nu, God voorspelt ons door *DANIEL*, dat het geheele beeld (waarvan *Babiljon* het hoofd is, en de tegenwoordige, uit het heidensche *Rome* voortgekome ne rijken de teenen zijn) verbroken zal worden door den steen, zonder handen uit den berg gehouwen — het koninkrijk van *CHRISTUS*. De reden is niet ver te zoeken, waarom de H. Geest, in de openbaring aan *JOHANNES* gegeven, den naam

van *Babylon* weder aan het einde te voorschijn brengt: het is de naam van het hoofd van het geheel. Verwarring is de geschiedenis der wereldrijken, verwarring nu weder algemeen onder de verschillende volkeren, behoorende tot, of verwant aan het Romeinsche Rijk. Wel mogt een uwer voortreffelijkste dichters zingen: *Wachter! wat is er van den nacht?* De nacht, waarin niemand werken kan, is nabij; de nacht, gelijk aan dien in *Babel*, toen *BELSAZAR*, gerust op zijne muren en vestingwerken, zich zeker waande tegen de nabijzijnde Meden en Perzen, en toen hij alle bekommernis wegdartelde in ijdele vrengdebedrijven, ook over de vroeger behaalde zegepraal op het volk van *ГЕНОУАН* en de plundering van het huis van Israëls God. *Nederland!* ach! dat er in de paleizen uwer Vorsten geene dartele feestmalen mogten gevonden worden! Het lot der volkeren, behoorende tot het beeld, moge al niet door eene bovenna-tuurlijke hand op de wanden van koninklijke lustzalen geschreven worden, het staat geschreven in het woord van God: *MENE, MENE, TEKEL, UPHARSIN.*

Christenen in *Nederland!* een broeder geeft u den raad, na de voorgaande opmerkingen: waakt op! ziet...toe! en vraagt of het woord van geene toepassing is op u: *Gaat uit van haar, mijn volk, en hebt geene gemeenschap aan hare ongerechtigheid, opdat gij van hare plagen geen deel ontvangt.* Door op te waken, toe te zien en te onderzoeken, kunt gij nooit schade lijden, maar wel door het tegendeel. Ik weet en ben verzekerd, dat geen van Gods kinderen voor eeuwig zal verloren gaan, doch die in *Babel* wil blijven, zal met *Babel* geplaagd worden, en wanneer dit het geval is met kinderen Gods, dan zullen zij nog, wanneer de wereld God lastert van wege de oordeelen, de genade des Heeren erkennen, die hun deze vuurproef toezendt, ten einde geweldig van hen te nemen, wat zij op de liefdestom huns hemelschen Vaders niet gewillig hebben laten varen.

Gij kunt en zult welligt vragen, of wij dan veilig zijn in *Amerika?* Mijn antwoord is: het volk der *Vereenigde Staten van Noord-Amerika* telt eene menigte zondaars in deszelfs midden, maar als volk heeft het zich niet schuldig gemaakt aan de zonde van het Romeinsche rijk. Tot dat wereldrijk heeft *Noord-Amerika* nooit behoord, en de *Vereenigde Staten* hebben eerst als volk een bestaan verkregen, door de verwerping van alle maatschappelijke en godsdienstige vereeniging met het moederland. De onafhankelijksverklaring vloede niet voort uit eene theoretische vrijheidsleer, maar uit practicale orkentenissen van recht en geroegtheid. De uitgestrekte

landen, waarop milioenen nog genoegzaam levensonderhoud kunnen vinden, ziju niet met bloeddorstige wapenen ontveldigd aan derzelve vorige eigenaars, zij zijn gekocht en betaald. Het beginsel der Babelsche wereldrijken in de Noord-Amerikaansche Coloniën, in de vroegste tijden overgeplant uit *Europa*, is volkomen verworpen, toen de Unie gesloten werd. Daarna is gevolgd de aanwinst van zulk eene groote uitgestrektheid lands; het voortrukken der ondernemende Settlers, waardoor de verste gewesten (ook de staat *Jowa*) geopend werden voor Europeesche emigranten. De arbeider wordt er niet onderdrukt, de nooddruftige niet verlaten, de vreemdeling niet verstootten, het volk niet verpetterd door ondraagbare lasten. De natie is vrij, en toont die vrijheid te kunnen verdragen en gebruiken. De dienst van God wordt er in eere gehouden, zonder door geld van den staat te worden staande gehouden; maar ook zonder door den staat te worden aan banden gelegd. Deze en meer andere redenen doen mij oordeelen, dat de toestand der *Vereenigde Staten* tot hiertoe geheel tegenovergesteld is aan dien, van de aan Rome onderworpen of verbondene volkeren. Daarenboven wordt de blik der Christenen in verschillende landen der oude wereld herwaarts gerigt. Hij, die gelooft aan het bestuur der Voorzienigheid, moet dit opmerken, en naar de reden vorschen.

De gewone studie der wereldgeschiedenis leert aan een ieder de opkomst, den bloei en ondergang van verschillende Staten. De wereld-menschen zien daarin niets anders, dan een' natuurlijken vloed en ebbe, en doorgaans zijn zij bij die opvatting der geschiedenis zoo verblind, dat zij die geschiedenis bijna nooit op zich zelve en op hun eigen volk toepassen. De Christen echter, die het woord van God ten licht en leidster gebruikt in het nagaan van de wereldgeschiedenis, weet, dat God de hand heeft in al die gebeurtenissen, en dat er verband bestaat tusschen zondig gedrag en ondergang van een volk. In de zoogenaamde Oude Geschiedenis heeft God den naam van vele plaatsen en volkeren doen uitspreken door zijne Profeten. Terwijl die volkeren God niet erkenden, of in gedachtenis hielden, dacht God aan hen, en bepaalde het loon hunner handelingen. Die God is onveranderlijk in zijn wezen, en waarachtig in zijne werken. Wanneer nu de Heere in zijn woord ons doet zeggen, dat de vorige geschiedenissen beschreven zijn tot *waarschuwing van ons, op wie de einden der eeuwen gekomen zijn*, is het dan niet eene dadelijke verwerping van Gods raad, wanneer wij de tegenwoordige geschiedenis niet willen toetsen aan, en vergelijken met hetgeen wij in Gods woord vinden opgeteekend? Hij, die dit werkelijk doet, wordt wel voor

een zonderling mensch aangezien, doch dit hindert hem niet; hij weet *waar* en *waarheen* hij gaat, en heeft grond en zekerheid voor zijne handelingen.

Bij de tegenwoordige gebeurtenissen in *Europa* en *Nederland*, moet iemand of een onverschillig plantenleven leiden of partij kiezen, Dit laatste wordt des te meer noodig, naar mate het verkiezingsstelsel wordt uitgebreid. Een Christen, ja, een redelijk mensch, mag zich niet gelijk stellen aan eene plant, en alzoo het door God hem geschonken talent in de aarde verbergen. Welke partij echter nu te kiezen? Voor een wereldsch mensch moge dit schijnbaar gemakkelijk vallen, de Christen heeft andere regelen dan wereldsche politiek: hij heeft het woord van God.

Volgens dit woord is de Christen verplicht, om den thans in *Europa* woelenden en woedenden vrijheidsgeest tegen te staan: wel in de eerste plaats, om dat het is de geest des ongeloofs en der losbandigheid, maar ook in het welbegrepen belang der menschelijke maatschappij. In *Europa* beelden zich velen in, of willen het aan anderen wijs maken, dat zij het voorbeeld der *Vereenigde Staten van Noord-Amerika* willen volgen, en vele Amerikanen denken even zoo over de tegenwoordige bewegingen in de oude wereld. Toen ik nog in *Nederland* was, dacht ik ook, dat dit mogelijk was, nu echter bekend met den toestand alhier, acht ik het onmogelijk.

Het is in de eerste plaats onmogelijk, om *Europa* zoo goedkoop te regeren als de *Vereenigde Staten*, de oorzaak hiervan ligt in den volksgeest, en van daar, dat men in *Europa* geen begrip kan krijgen, dat hier veiligheid en orde heerschen kan; en toch is dit zoo. Ieder heeft hier den indruk, dat het zijn dadelijke plicht is, om te zorgen voor het algemeene welzijn, en dat de vervulling van dien plicht eens ieders personeel belang is. Ik ben verzekerd, dat, wanneer men de Europeesche maatschappijen plotseling in dien toestand wilde plaatsen, men de verschrikkelijkste wanorde en verwarring zou zien. In *Europa* en ook in *Nederland* heeft men door den toestand der maatschappij eene klasse van menschen, welke men het gemeen, het graauw noemt. Die klasse bestaat in de *Vereenigde Staten* niet. In *Europa* heeft men eene andere klasse, genaamd den adel, of de aristocratie, of de faisoenlijke wereld, onz. ook dezen stand heeft men in de *Vereenigde Staten* niet. Men heeft hier in den volsten zin des woords — *het volk*, en daartoe behoort ieder burger, van den President der vereeniging af tot aan den armste. Iedereen heeft daarvan den indruk, en tracht zich dien toestand waardig te gedragen. Van daar, dat men waarlijk in de geringste hutten, en dik-

werf onder het behoefstigste uiterlijke, beschaafde manieren aantreft. Niet in den zin van hetgeen men in *Nederland* noemt: *complimenten maken*, daarvan heeft een Noord-Amerikaansch burger geen denkbeeld, maar in den zin van *bescheidenheid*. Ieder heet *heer*, *gentleman*: en hij gedraagt zich zoo. Nu kan men in *Europa* zich zulk eene maatschappij in theorie voorstellen, maar, om het in practijk te brengen, acht ik onmogelijk. Van daar dat het hier rustig is onblijft zonder militaire magt, zonder een heirleger van politie-beambten. Militaire magt is hier alleen noodig aan de grenzen, maar niet in het land; en daarom vindt men ook nergens militaire wachtposten. Men heeft in de steden en ten platten lande eenige constabels; doch men zou zich zeer vergissen, wanneer men deze vergeleek met politie-dienaars in *Nederland*; dit laatste soort wordt hier nergens gevonden. Plaats *Europa*, plaats *Nederland* in zulk eenen toestand, en er zal geene publieke veiligheid meer gevonden worden. Dit is nu niet alleen waar ten aanzien van de regering in het algemeen, maar ook ten aanzien van bijzondere dingen. Ik zal slechts één voorbeeld noemen. Zou men zich in *Europa*, in *Nederland* spoorwegen kunnen denken, zonder overal wachthuisjes aan den weg te vinden met personen, om te zorgen voor de veiligheid der wegen? Nu, dit is hier volstrekt onnoodig. Men heeft wachten aan zulke plaatsen, waar dadelijke werkzaamheid vereischt wordt, b. v. bij beweegbare bruggen, doch dat is ook alles. Bij kruiswegen staat een paal met eene geschilderde waarschuwing, en meer wordt er niet vereischt voor de veiligheid der wegen. Wat men baldadigheid noemt, is hier geene volkseigenschap.

Eene andere zaak is van grooten invloed op het geheele, maatschappelijke zamenstel. Het wordt beneden niemaands waardigheid geacht, om handen-arbeid te verrigten; integendeel rekent men het goed, ja eene eer, wanneer iemand zich zelve kan helpen. Van daar, dat men hier ook geene boeren kent in onderscheiding van heeren; de rijkste is hier farmer of planter, en elke farmer of planter is heer (Sir of Gentleman), elke vrouw is jufvrouw (Ladj). Plaats *Nederland* plotseling in zulk eenen toestand, spoedig zult gij barbaarschheid zien in plaats van beschaving. Het baat niet of men al in theorie predikt: vrijheid, gelijkheid en broederschap; er moeten menschen zijn, die geschikt zijn, om het in practijk te brengen; en het wordt hier gedurig ondervonden, hoe onhandig de meeste hier komende Europeanen in dit opzigt zijn; het valt hun moeilijk, om op eens zich eenen zoo geheel anderen toestand eigen te maken. De gewoonte om werkzaam te zijn, veroorzaakt, dat bijna niemaands

handen verkeerd staan, als er iets gedaan moet worden, en dat niemand zich aan eenigen maatschappelijken arbeid onttrekt, en eenen plaatsvervanger stelt, ten zij hij zijnen tijd voordeeliger kan besteden.

Er is nog iets, dat van veel belang is. In *Nederland* heeft men eene klasse, die men de armen noemt, die bedeed moeten worden, en waaruit de bedelaars voortkomen. De laatsten heb ik nog nergens aangetroffen; nooit heeft mij iemand in de Vereenigde Staten eene aalmoes gevraagd. Men heeft hier armen, die onderhouden worden op algemeene kosten; dit zijn echter menschen, die niet werken kunnen ten gevolge van lichamelijke gebreken, of gekrenkte zielsvermogens. Voor iemand, die werken wil, is er altijd mogelijkheid; want er liggen nog millioenen akkers onbearbeid, ten dienste van een ieder, die er zich op wil vestigen. In *Nederland* is al de grond verdeeld in bijzonderen eigendom, en dit is niet te veranderen. De stelregel der Communisten, Chartristen, Fourieristen, om alle goederen gemeente te maken, is verwoestend voor elke maatschappij, maar kan ook op Amerikaanschen bodem niet tieren. Er zijn hier zulke plantingen beproefd, doch zij sterven uit. Deze en meer andere redenen maken het voor *Europa* en *Nederland* volstrekt onmogelijk, om zich in den toestand der *Vereenigde Staten* over te plaatsen door eenige revolutie of verandering van Staatsregeling.

Een Christen nu, die niet onbedacht te werk gaat, maar eene zaak van zoo veel gewigt grondig onderzoekt, vóór hij begint, zal, wanneer hij de verschillende toestanden zoo bevindt als ik heb opgegeven, moeten erkennen, dat hij in gemoede de hand niet kan reiken aan het Europeesche en Nederlandsche Liberalismus, in het welbegrepen belang van elke maatschappij. Vooral echter moet hij dit erkennen in betrekking tot de godsdienst. Het liberale beginsel in *Europa* en *Nederland* is: Godsdienst is onverschillig voor den staat, en daarom mag ieder denken en belijden, wat hem goeddunkt. Het Noord-Amerikaansche beginsel is: de Staat heeft geene magt ontvangen over het geweten, en is niet bevoegd om te beslissen in zaken van godsdienst, daarover is God alleen regter, en daarom laat de Staat er zich niet mede in. Zou het nu wel mogelijk zijn, om *Europa* of *Nederland* te plaatsen in den toestand der *Vereenigde Staten*? Immers neen! de natie is er niet voor geschikt. Laat de verschillende godsdienstige genootschappen aan zich zelve en hunne godsdienstigheid over, gij zoudt spoedig kerkgebouwen zien vervallen, en welligt menig geestelijke zien bedelen. Van waar dit onderscheid? Hier is het stelsel der scheiding van Kerk en Staat voortgevloeid uit erkenenis der waarheid: in *Europa* vloeit de liberale theorie om-

trent het godsdienstige en kerkelijke voort—uit ongelooft. Voor het eerste moet een Christen strijden met alle wettige wapenen; aan het laatste mag hij in geen opzigt de hand leenen.

Zal nu in dezen toestand een Christen zich scharen aan de zijde der Vorsten, om met kracht van vleeschelijke wapenen de werking van het liberalismus te onderdrukken? Zal hij in staat zijn, om, in de gemeenschapsoefening met God, geweer en zwaard te rigten tegen eene in opstand rakende menigte, welke wijzen kan op half of meer verhongerde huisgenooten, op drukkende belastingen, op onmogelijkheid om werk te krijgen ter voorziening in dadelijk levensonderhoud? Een of ander moge, op zijne studeerkamer of in zijnen vriendenkring, de theorie van het goddelijke recht der overheid ten grondslag leggen eener overdenking of verhandeling over het ongeoorloofde van volksopstand tegen de wettige overheid, maar het is iets anders, om doodzakelijk kogel en zwaard te jagen in het hart van den ellendige, die vraagt: *werk en brood, of den dood.*

Wanneer de regeringen onvermogen zijn, om het eerste te verschaffen, zal dan een Christen het doodvonnis ten uitvoer kunnen en durven leggen, in het gezigt van het naderende oordeel Gods. Ik geloof het niet. Nu, eene theorie voor te staan, die men zelf niet in practijk zou kunnen of durven brengen, is een' redelijk mensch, vooral een' Christen onwaardig. Een Christen kan zich in gemoede niet scharen aan de zijde van het Liberalismus, maar evenmin aan de zijde der zoogenaamde behoudende partij; want beiden behooren tot *Babel.*

Kon men nu slechts neutraal blijven; dit is echter alleen mogelijk, wanneer de partijen niet dadelijk tegen elkander botsen; is dit echter het geval, dan is er geene onzijdigheid mogelijk, want in allen gevalle zou een Christen zich dadelijk aan beide partijen moeten onttrekken, en die dit doet, gehoorzaamt de bevelen der overheid niet, en stelt zich in zoo verre gelijk aan de opstandelingen. Schaart hij zich echter, in dit geval, niet geheel aan de zijde der laatsten, maar veroordeelt hij den opstand als ongeoorloofd, dan stelt hij zich in zoo verre aan de zijde der regering. Voor beide partijen staat hij dan als iemand, die hetgeen hij zelf verkeerd en ongeoorloofd oordeelt, niet uit den weg wil ruimen, en vermeerdert dus de bestaande verwarring. Wat is dan roeping voor een' Christen; wanneer het Babelsche wezen zich zoodanig begint te vertoonen en te ontwikkelen? Er staat een woord geschreven: « *Gaat uit van haar, mijn volk! en hebt geene gemeenschap aan hare ongerechtigheid, opdat gij van hare plagen geen deel ontvangt.* »

Ik weet er zullen sommige Christenen gevonden worden, die oordeelen, dat het hunne roeping is, om te blijven, ten einde getuigenis te geven voor God, en te lijden voor zijnen naam. Nu, wanneer dit in opregtheid iemands overtuiging is, wij willen die roeping niet betwisten, maar integendeel God voor hen bidden, dat hij hun wijsheid, moed en kracht geve, om eene goede getuigenis af te leggen, en volstandig te blijven in het lijden. Wij roepen het echter tevens allen denzoodanigen ernstig en broederlijk toe: onderzoek u zelven of gij opregt zijt in hetgeen gij voorgeeft de oorzaak te zijn van uw blijven in *Babel*.

Er zijn echter andere Christenen, die op dit oogenblik door armoede niet in staat zijn om elders te gaan, niettegenstaande hun hart steeds gerigt is naar het land, waaruit zij zoo vele goede tijdingen vernemen. Die kunnen de roepstem, om uit te gaan, niet volgen; zij zijn onvermogen. Het is zoo, maar zij hebben eenen God en Vader in de hemelen, die gezegd heeft: *Mijns is beide silver en goud*. Die de harten van alle menschen kinderen, ook van gierigaards in zijne hand heeft, en Die tevens den zijnen toeroept: *roept Mij aan in den dag der benaauwdheid, en Ik zal u uithelpen, en gij zult Mij eeren*. Arme broeders en zusters! heft uwe oogen op tot God, stort voor Hem de begeerten uwer harten uit, wij doen het hier voor u. Wanneer gij opregt en getrouw zijt in het bidden, Hij is opregt in zijne beloften, en getrouw in het vervullen van zijn woord, en Hij is de Almagtige. Zou Hij, die de Egyptenaren bewoog, om aan de Israëlieten goud en silver mede te geven bij hunnen uittocht, ook nu niet kunnen zorgen, dat er voor u middelen wierden verschaft, om herwaarts te komen. Murmureert dan niet tegen vermogende Christenen, die nog te vast zitten aan den voor hen nog gemakkelijken of dragelijken toestand in het uitwendige; murmureert niet, maar bidt. Doet gij het eerste, dan staan wij u tegen: doet gij het laatste, dan zijn wij uwe medearbeiders, en beide als in de tegenwoordigheid Gods.

Eene zaak moet ik ten slotte aan allen zeggen: De Heere maakt ons in zijn woord deze opmerking. « Als wij voedsel en deksel hebben, wij zullen tevreden zijn. » Die daarmede tevreden is, kan het in de *Vereenigde Staten* vinden, al keerde ook geheel Europa om. Hij echter, die gaarne een gemakkelijk leven wil leiden, en rijk wil worden in deze wereld, blijve liever in *Europa*. *Die niet wil werken, moet ook niet eten*, zegt de Schrift, en er is hier geene verontschuldiging, dat er geen werk te vinden is; die hier werken wil, vindt zijne nooddrift. *Die rijk willen worden, vallen in verzoeking*.

en in den strik , en in vele dwaze en schadelijke begeerlijkheden , welke de menschen doen verzinken in verderf en ondergang , zegt de Schrift , en de toepasselijkheid van dat woord wordt gedurig in *Amerika* daadzakenlijk ondervonden , wij zouden niet gaarne getuigen zijn van zulke ongelukkigen , en zij behoeven , om in die ellende te zinken , niet herwaarts te komen , zij zullen de waarheid van dat woord in *Nederland* ook wel bevestigd zien.

Voor dit maal zullen wij het hierbij laten rusten , bevelende deze toespraak in de handen van onzen getrouwen en onveranderlijken Verbonds-God , in het vertrouwen , dat Hij dezelve door het bestuur zijner Voorzienigheid zal doen komen tot een ieder , voor wien dezelve naar zijnen raad bestemd is.

III. ALGEMEENE TERECHTWIJZING.

Van onderscheidene kanten heb ik uit *Nederland* brieven ontvangen , vragende raad en inlichting , omtrent onderscheidene zaken van tijdelijk belang. Ik heb , zoo veel in mij is , getrouw op alles geantwoord. Ik wil echter van deze gelegenheid gebruik maken , om meer in het openbaar sommige dingen te herhalen.

In de eerste plaats : *Over de beste wijze om herwaarts te komen.* Voor het algemeen is de gemakkelijkste en goedkoopste wijze over *New-Orleans* in het daartoe geschikte jaargetijde , namelijk het voor- en najaar. Te *New-Orleans* kan men dadelijk van het schip op de stoombooten overladen , die regelregt doorvaren tot *St. Louis* , van waar weder stoombooten varen op *Keokuk* , de gewone landingsplaats voor van die zijde tot ons overkomenden. Van die zijde komende , spaart men zich de meer moeitegevende en meer kosten veroorzakende overladingen , gedurende de landreis van eene der oostelijke havens. Met November begint er eene stoombootdienst van *New-York* op *New-Orleans*. Het zou welligt verkieselijk zijn , om te *New-York* aankomende , wanneer er zulk eene stoomboot gereed lag om te vertrekken , dan ook den weg over *New-Orleans* te verkiezen. Door het land reizende , is de voordeligste weg over *Buffalo* , *Eric* , *Beaver* en *Cincinnati* naar *St. Louis*. Welligt zou het vooral in den zomer nu ook goed kunnen zijn over *Buffalo* en *Chicago* , en dan door de *Illinois* rivier. Ik ben echter met deze reisroute minder bekend , dewijl eerst onlangs de gheele *Illinois* voor de vaart geopend is. Voor degenen , die zich eenigzins met het Engelsch kunnen behelpen , zou ik het altijd raadzaam oordeelen , om zich

zelve te helpen met het opzoeken van de vervoermiddelen, en vooral zorg te dragen voor duidelijke bewijzen voor betaald reisgeld. Ik heb hier altijd het oog op degenen, die goedkoop wenschen te reizen. Zij, die dit meer onbekrompen willen doen, kunnen daartoe langs elke reisroute gelegenheid vinden, alleen moet ik voor de zoodanigen opmerken, dat zij, wanneer zij bagaadje bij zich hebben, altijd die routes moeten vermijden, waar een gedeelte van den weg moet afgelegd worden in Stages of Postwagens, dewijl deze geene omslagtige bagaadje medenemen. Van *Keokuk* naar *Pella* is de reis per as; doorgaans betaalt men tegenwoordig voor het vervoer der goederen, van daar tot hier, 75 Amerikaansche centen, of $\frac{5}{4}$ dollar per 100 pond. Wij gaven den raad om te *Keokuk* te zorgen, dat aldaar de wagens, met de vracht er op, gewogen worden, en de eigenaars der vrachtwagens een bewijs te laten teekenen van het gemaakte contract; dit voorkomt soms lateren twist over prijs en andere voorwaarden.

Wat mede te brengen?

Dit is zeer afhankelijk van iemands bijzondere verkiezing en smaak. Over het algemeen moet het medenemen van zaken, groot in omvang en weinig in waarde, afgeraden worden. Voor landbouwers is aan te raden, het medebrengen van eenige goede spaden en korenzichten, vellen voor onderscheidene korenzeven en voor de melkerij goede kaasvormen, verschillende teemsen en eenige goede lubben. Ook zou het niet kwaad zijn, te denken aan een paar goede schijven voor den ploeg. Voor handwerkslieden is het goed, om gereedschap, dat waarde heeft, niet onder de waarde te verkoopen; doch nieuw gereedschap aan te koopen, is onnoodig. Alle hout, uit *Europa* hier komende, krimpt. Het is daarom beter, om met koopen van nieuw te wachten tot men hier is. De gereedschappen zijn hier over het algemeen best, doch niet goedkoop. Een handwerksman, die niet onder Hollanders wil gaan wonen, maar zich liever begeeft onder Amerikanen om te werken, kan daar met zijn Hollandsch gereedschap niet voort, dewijl hij zich alsdan dient te onderwerpen aan de Amerikaansche manier van werken. Fabrikanten doen altijd wel, wanneer zij teekeningen medenemen van door hen gebruikt wordende machinerie en gereedschappen.

Voor een ieder is het goed, om eenig bovenleder voor schoenen en laarzen mede te brengen, vooral velleder. Dit laatste wordt in Amerika niet gevonden, en alle bovenleder is hier minder goed bereid dan in *Nederland*, omdat het hier te vlug geschiedt. Zooller is hier goed.

Voor werkkleederen is aanteraden, het medenemen van eenig zwart

en geel *pilo*; dit is hier niet te verkrijgen. Die gewend is baai te dragen, doet goed dit niet te vergeten, dewijl dit hier niet te koop is, omdat de Amerikanen het niet gebruiken. Dit is insgelijks het geval met het, door vrouwen voor rokken gebruikt wordende zwarte kalamink, effen en met strepen, als ook merinos. Het eerste is in *Amerika* niet te verkrijgen; het laatste is er duur. Verder duffel, voor winterkleederen, en zoogenaamd badlaken voor onderkleederen. Het laken, vooral in betere soort, is hier insgelijks hoog in prijs. Welligt zal iemand zich verwonderen, dat sommige, in *Nederland* zoo algemeene dingen, hier niet te verkrijgen zijn. Dit staat echter in verband met den geheelen toestand der natie. Ieder is hier heer en jufvrouw (*Gentleman* en *Ladij*). en dat is ook het geval in de kleederen. Niemand heeft zoogenaamde werkkleederen, en de werklieden dragen geene andere soort van pak, dan de andere burgers. Daarbij maken zij geen onderscheid tusschen zomer- en winterkleederen. De gewone dragt van een' Amerikaan is een hemd, kousen, broek, vest en rok, of jas. In den winter daarbenevens een dikke overjas; en dat is alles. Daarom vindt men ook in de winkels geene goederen, waaraan *Nederlanders* gewoon zijn voor sommige kledingstukken. Nu is het onmogelijk voor *Europeanen*, en vooral voor *Nederlanders*, om zich plotseling aan de *Amerikaansche* manier te gewennen, en, wat de onderkleederen betreft, zou het ook niet aanteraden zijn voor de gezondheid. Zijden kleederstoffen, alsook zijden lint, zijn in *Amerika* in overvloed te krijgen, doch zeer duur. Wol en sajet voor kousen is insgelijks een noodig artikel. Vrouwen zullen over het algemeen veldoen, om zich te voorzien van boud en lint, en andere kleine zaken, die zij zonder veel omslag kunnen mede nemen.

Van beddegoed is aan te raden om mede te nemen, wollen en katoenen dekens, dewijl de *Amerikaansche* algemeen zeer duur zijn, het is daarmede als met de kleederdragt. Linnen en servet- of luijergoed wordt insgelijks weinig gebruikt, en is zeer duur. Voor de huishouding komt in aanmerking borstelwerk, schuijergoed en zeemleder; het werk van eene goede ouderwetsche klok of eene pendule: verder kleinere huishoudelijke zaken, waaraan men gewoon is, en die men hier niet, of niet zoo spuedig vindt, of hoog in prijs zijn. Over het algemeen zijn hier alle zaken, die niet tot de dadelijke levens- en huisbehoefsten behooren, duur: en eigenlijke artikelen van weelde zijn zeer duur. Nu heeft de een of ander weder iets anders, waarvoor hij, zooals men dit noemt, een zwak heeft. Hier zijnde, en zoodanige dingen mede gebragt hebbende, gevoelt

men minder het vreemde van de verhuizing, en men heeft tijd, om zich aan andere manieren te gewennen. Het medenemen van kleinere, huiselijke gereedschappen veroorzaakt slechts geringe onkosten, vooral, wanneer men daarbij in aanmerking neemt, hoe weinig men er voor ontvangt ingeval van verkoop. Goede spiegels en porselein, wanneer men verstand heeft van inpakken, kunnen ook met voordeel worden medegenomen. De ondervinding heeft geleerd, dat, niettegenstaande onze reis met vele moeilijkheden gepaard ging, spiegels, schilderijen en andere breekbare waar, goed ingepakt, zonder schade herwaarts kan gebragt worden.

Inkomende regten worden niet betaald van goederen door emigranten voor hun gebruik medegebragt, en over het algemeen heeft men weinig moeite bij de aankomst.

Aan de landverhuizers wordt aangeraden, om de kisten of pakken niet te groot te nemen, maar zoo, dat twee mannen eene kist of een pak kunnen verwerken. De kisten moeten goed sterk en dicht gemaakt worden; hangsloten zijn niet aan te raden. Voor zijden en gekleurde stoffen is het goed de kisten inwendig met blik te hebben, en gesoldeerd, tegen den invloed van zeelucht en vochtigheid.

Goede tuin- en bloemzaden mede te nemen, zal niemand berouwen, en die gelegenheid heeft, om wortels, stek en zaad van Nederlandsche vruchtboomen herwaarts over te brengen, zal zijne moeite rijkelijk beloond vinden.

Wat hier met vrucht aan te vangen?

Gedeeltelijk vindt men deze vraag reeds beantwoord in het historische gedeelte van dit stukje. In het algemeen moet men in aanmerking nemen, dat het hier eene deugd en eer gerekend wordt, wanneer iemand aanvat hetgeen zijne hand te doen vindt, en dit komt overeen met de bijbelsche vermaning: *al wat uwe hand vindt om te doen, doet dat met uwe magt*. In eene nieuwe nederzetting vooral, zijn niet dadelijk alle werkzaamheden en ambachten geregeld in de juiste verhouding tot het getal inwoners; dit echter heb ik reeds bewaarheid gevonden, dat geen werk- of ambachtsman, die ijverig en niet dom is, en een hart voor werken heeft, gebrek behoeft te lijden. Voor sommige ambachten zal het veel afhangen, of er eenig fabriekwezen alhier gevestigd wordt, en of er sommige vakken van landbouw meer in het groot zullen worden uitgeoefend. Wanneer b. v. eenige vlasbouwers zich alhier nederzetten, geeft dit arbeid aan een groot aantal werklieden, en toeneming der bevolking is weder van dadelijken invloed op allerlei ambachten en winkels. Ook de hennepbouw komt in dit opzigt in aanmerking. Het

is reeds profondervindelijk bewezen, dat beide gewassen hier uitmuntend tieren, en ik ben verzekerd, dat, wanneer de goede Hollandsche bewerking van vlas en hennep herwaarts wordt overgebracht, de handelaars daarin met voordeel kunnen bezig zijn, en overal markt vinden voor hunne voortbrengselen. Hiermede staat weder in verband vlasspinnerij, weverij, touwslagerij, terwijl men voor den verkoop dezer producten wederom niet alleen afhankelijk is van de plaats, waar men woont.

Eene leerlooijerij zou in deze streck met voordeel gedreven kunnen worden, en zou in eene behoefte niet alleen voor deze plaats, maar voor den geheelen staat, voorzien. Eene bierbrouwerij en azijumakerij insgelijks. Daar men hier over het algemeen slechte stroop heeft, zou eene aardappel- en stroopfabriek goede zaken kunnen maken, dewijl de aardappelen hier uitmuntend groeijen, en hoogstwaarschijnlijk meer suiker- of stroopdeelen bevatten dan in *Holland*. Eene branderij raad ik niet aan, dewijl ik de vermeerdering van sterken drank kwaad reken voor de maatschappij. Eene olieslagerij zou hier eene zeer voordeelige zaak zijn, en den aanbouw van oliezaad aanmoedigen, welke vrucht hier ook overvloedig draagt. Eene goede borstelmakerij is eene wenschelijke zaak. Voor al zulke dingen behoort echter meer of min tijdelijk vermogen, en eenigen moed om van den grond af te beginnen. Degenen, die door God met veel geldelijk vermogen bedeed zijn, en zelve niet gaarne vele tijdelijke bemoeijenissen hebben, zouden op velerlei wijzen gelegenheid vinden, om hun geld te plaatsen tegen redelijke renten. De gewone renten zijn hier zes pr. cent, doch in sommige gevallen wordt meer gegeven. Boven tien pr. cent wordt volgens de wet woeker gerekend.

Ik heb nu het een en ander aangestipt, hetgeen mij dadelijk voor de aandacht is, en waarvoor ik genoegzame gronden heb. Meer ondervinding en ontwikkeling zal ongetwijfeld meer dingen doen zien, en alsdan zal er ook nog wel gelegenheid zijn, om weder een woord te spreken.

Ten aanzien der briefwisseling tusschen *Nederland* en *Pella*, is het tegenwoordig raadzaamst de brieven over *Havre* te zenden. Tusschen het Noord-Amerikaansche en Engelsche postwezen bestaat op dezen oogenblik niet de beste verstandhouding, en de Engelsche politie te *Liverpool* is zeer argdenkend ten aanzien van Amerikaansche correspondentie, uit oorzaak van de spanning in *Ierland* en de vrees voor verstandhouding met Noord-Amerikanen. Van hier worden dus de brieven over *Havre* verzonden, en ik raad dit in *Nederland* insge-

lijks aan. Iets anders is het , wanneer de brieven met scheepsgelegenheid regtstreeks naar *Amerika* worden overgebracht; dan echter blijven de brieven langer onder weg.

Uit sommige hier aankomende brieven blijkt , dat enkele menschen in het denbeeld verkeeren , als of wij hier van de gebeurtenissen in *Europa* weinig of niets vernemen. Dit is een geheel verkeerd denbeeld; wekelijks en dikwijls spoediger brengen de verschillende stoombooten uit *Europa* de tijdingen uit de oude wereld over , en dadelijk , bij de aankomst van elk stoomvaartuig , is de Telegraaf in werking , om die tijdingen tot in het binnenland binnen eenige uren over te brengen , terwijl de dagbladen dadelijk die alzo overgebragte berigten onder het volk verspreiden. De Telegraaf loopt reeds tot in *Jowa*. Ik ben verzekerd , dat wij hier de algemeene gebeurtenissen spoediger weten dan sommige inwoners van *Nederland*. Berigten uit *Nederland* vindt men in de dagbladen bijna niet.

Ten aanzien der namen van de straten in de uitgelegde stad *Amsterdam* , waarvan de platte grond bij dit stukje gevoegd is , moet ik de opmerking maken , dat ik aan de benamingen geen deel heb. Zij waren door den landmeter en eenige anderen bepaald en reeds ingeschreven , voor ik het ouder de oogen kreeg. De namen van de straten van *Pella* zijn meer naar eenen bepaalden regel genoemd , gelijk een ieder zal kunnen opmerken. De loten in *Pella* worden vooreerst nog bepaaldelijk voor Nederlanders open gehouden; die in *Amsterdam* zijn meer opengesteld ook voor Amerikanen. Er is echter geen publieke verkoop van loten aangelegd , dewijl men dan verbonden is , om dezelve aan den hoogsten bieder toe te wijzen , en het alsdan niet in zijne magt heeft , om bekende , onzedelijke personen te weren , hetgeen bij privaten verkoop mogelijk blijft en reeds geschied is. De prijs der loten in *Amsterdam* is verschillend naar mate van de gelegenheid. Die in *Courtstreet* en *Frontstreet* zijn het duurst , op dezen oogenblik echter nog slechts honderd Dollars. Er zijn in andere straten loten voor veertig Dollars. Bij eenigen aanbouw en ontwikkeling van die plaats , en bij beaarmaking der rivier , zal de waarde der stadsloten aldaar spoedig rijzen. In *Pella* worden de loten doorgaans dit jaar nog verkocht voor vijftig Dollars; de loten , die nog open zijn rondom de *Garden - Square* , zijn Honderd Dollars. Er zijn er echter niet veel meer open. De groote- of Staatsweg loopt naar *Pella* , inkomende aan den zuidoostelijken hoek , van daar Noordwaarts tot aan *Franklinstreet* , langs deze tot aan de *Garden - Square* , en van daardoor *Washingtonstreet* naar de westelijke zijde , uitkomende in *End - street*. Aan den

Noordwestelijken hoek , buiten de stads afmeting , is eene begrafenis plaats bepaald. Wanneer de eens of andere Nederlander , die later herwaarts zou willen komen , nu door aankoop eigenaar zou willen worden van stadsloten in *Pella* of *Amsterdam* , de mogelijkheid daartoe is aanwezig. De wettige bewijzen van eigendom kunnen tegenwoordig dadelijk worden opgemaakt en overgezonden , dewijl de opmetingen der beide plaatsen reeds zijn ingeschreven op de Records van de Countij en daardoor geldig voor de wet, even als in *Nederland* de kadastrale opmetingen.

Wat het bouwen van huizen betreft , een ieder kan genoegzaam berekening maken , wanneer hij bedenkt , dat de gebakken steenen aan den oven kosten 4 Dollars de duizend ; de kalk aan den oven , 15 Amerikaansche centen het Bushel ; het eiken-, (walnoot-) en lindenhout van 1 tot 2 Dollars de honderd oppervlakkige vierkante voeten , duims dikte ; boven die dikte naar evenredigheid. Het dagloon van een' ambachtsman is 1 Dollaar voor de knechts , en voor een' arbeider $\frac{1}{2}$ Dollar. De werktijd is tien uren per dag.

Voor dezen oogenblik neem ik nu van mijne oude landgenooten weder afscheid , en vertrouwd dat zij overtuigd zullen zijn , dat ik mij de moeite gegeven heb , om van alles kort en duidelijk verslag te doen. Moge het dienstbaar zijn , om in de tegenwoordige duisternis en verwarring eenig licht te verspreiden , en voor den een' of anderen wezenlijk nut te sichten , ik zal mijne moeite hier beneden rijkelijk beloond vinden , wanneer in het gebed des geloofs door den zoodanigen gedacht wordt voor God aan

den SCHRIJVER.

IIII. NASCHRIFT.

Na het afschrijven van dit stukje, lees ik in de couranten het bericht, dat de spoorweg van *Sanduskij* naar *Cincinnati* voltooid is, waardoor nu de geheele weg van *New-York* naar *St. Louis* per stoom kan worden afgelegd. Ten gevolge daarvan, komt voor den landverhuizer deze reisroute zeer in aanmerking. Men gaat dan per Stoomboot van *Buffalo* naar *Sanduski*, en van daar per Stoomwagen naar *Cincinnati*, en van daar weder per Stoomboot naar *St. Louis* en vervolgens. Daar ik nog geen tarief van den nieuwen spoorweg gezien heb, kan ik van den prijs der vracht niets zeggen.

Na het sluiten van dit stukje ontving ik een' brief van een' farmer, die in den staat *Illinois* woont, tegen over *St. Louis*. Een Hollander van geboorte, doch reeds eenige jaren in Amerika gewoond hebbende, had hij voor eenige weken aan deze Colonie een bezoek gemaakt, en alles opgenomen. Hij was zoo voldaan met de landstreek en met den grond, dat hij besloten heeft zijne farm in *Illinois* te verkoopen, en zich nog dit najaar herwaarts te begeven, tot welk einde hij nu schreef, om alhier eene farm overtenemen. Zulke daadzaken spreken duidelijker dan vele woorden en redeneringen.

H. P. SCHOLTE.

GROND-TEEKENING VAN DE STAD PELLA.

UITMETING VAN DE STAD PELLA, BEGONNEN DEN 3 MEI, VOLTOOID DEN 15 MEI, 1848.

De strekking der streets is oost- en westwaarts, die der Avenues noord- en zuidwaarts. Washington str. en Franklin Str. en Reformation-Avenue en Gratitude Avenue ten zuiden van Washington-street, Entrance Avenue ten zuiden van Franklin street en End-Avenue zijn 100 vt. breed.

North-street en Hazle-street zijn 30 voet breed. Alle andere straten zijn 70 vt. breed. De stegen zijn 16 vt. breed; blok no. 17 is 908 op 460 vt.; blokken no. 10, 32, 33, 54, 55, 76 en 77 zijn ieder 500 op 400 voet. Garden Square is 400 vt. oost en west, op 392 noord en zuid. Alle andere blokken zijn 400 vt. lang en breed.

Loten no. 1 en 2, in blok no. 27, zijn 100 vt. van voren breed, en van de Loten no. 1, 2, 7 en 8 in blokken 44, 65, 66 en 87, en loten no. 3, 4, 5 en 6 in blok 25 zijn 200 voet lang en 96 vt. breed. Loten 1, 2, 9 en 10 in blok 35, en 4, 5, 6 en 7 in blok 37, en 1, 2, 3 en 4 in blok 64 zijn 100 vt. lang en 96 vt. breed. Church-Square is 200 vt. lang en breed, Alle andere loten zijn 192 vt. lang en 100 vt. breed.

De stad is geplaatst op de noordelyke helft van de 10e Sectie en de zuidelyke helft van het zuiden der 3e sectie, in Township 76, in het noorden van Range 18, westwaarts

UITMETING VAN DE STAD AMSTERDAM,

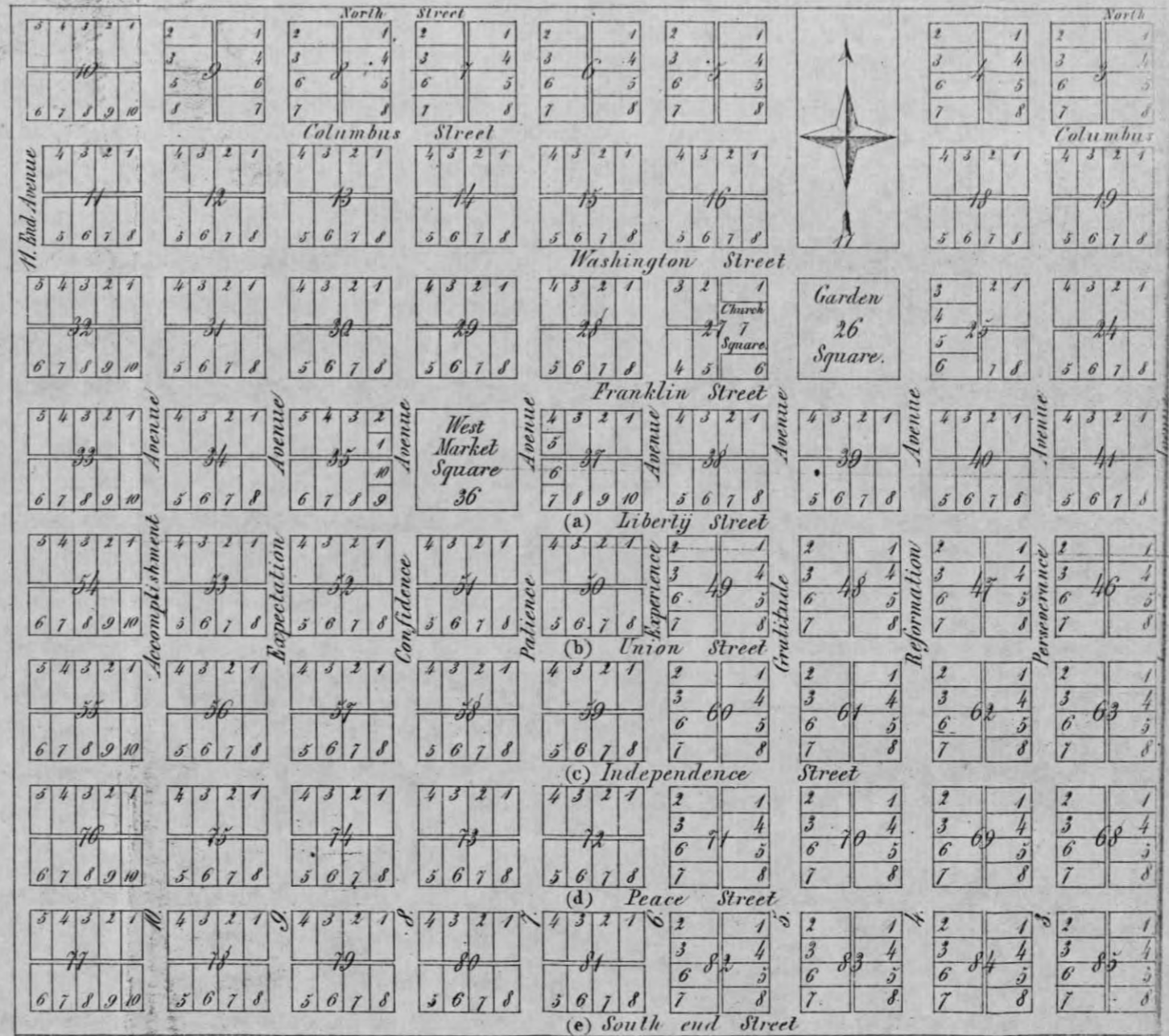
Gelegen op de zuidelyke helft van sectie 20, in Township 76, in het noorden van Range 18, westwaarts, in de County Marion, Iowa. De Frontstreet loopt van no. 42 zuidwestwaarts, en strekt zich voor van de blokken 43, 55 en 56 tot aan de Rivier, bij laagwater-peil, uit.

De strekking van alle andere straten is noord- en zuid-, en oost- en westwaarts. Court-street is 200 links breed, Market street en Lake-street ten oosten van de Lind-street 150 links, en Pella- en Rokin streets 125 links. Alle andere straten zijn 100 links breed. De stegen 25 links.

De loten in blokken no. 11 en 12 zijn 100 op 685 links. Die in blok no. 13-150 op 685 links. In blokken 34, 35, 46 en 47 100 op 175 links.

De loten die zich tegen de Court-street uitstrekken zijn 85 op 200 links. Alle andere geheele loten 100 op 200 links. De lengte van alle gebroken lijnen in de ongelijke loten is berekend bij links. (Een kleine Amst. voet.)

De Public Square is 400 op 400 links; de Market Square 250 op 900 links.

(a) Vrijheid-straat	(1) Ingang straat of laan	(6) Onderoinding straat of laan	Bl.
(b) Vereeniging "	(2) Onderoeking " " "	(7) Geduld " " "	"
(c) Onafhankelyk "	(3) Volharding " " "	(8) Vertrouwen " " "	"
(d) Vrede "	(4) Hervorming " " "	(9) Verwachting " " "	"
(e) Zuid-eind "	(5) Dankbaarheid " " "	(10) Verouling " " "	"

GROND-TEEKENING VAN DE STAD PELLA.

BEGONNEN DEN 3 MEI,
1848.

en westwaarts, die der
ngton str. en Franklin Str.
Avenue ten zuiden van
ten zuiden van Franklin
2.

voet breed. Alle andere
in 16 vt. breed; blok no. 17
33, 54, 55, 76 en 77 zijn
400 vt. oost en west, op 392
zijn 400 vt. lang en breed.
100 vt. van voren breed, en
tken 44, 65, 66 en 87, en
in 200 voet lang en 96 vt.
, en 4, 5, 6 en 7 in blok
0 vt. lang en 96 vt. breed.
eed. Alle andere loten zijn

lyke helft van de 10e Sectie
er 3e sectie, in Township
itwaarts

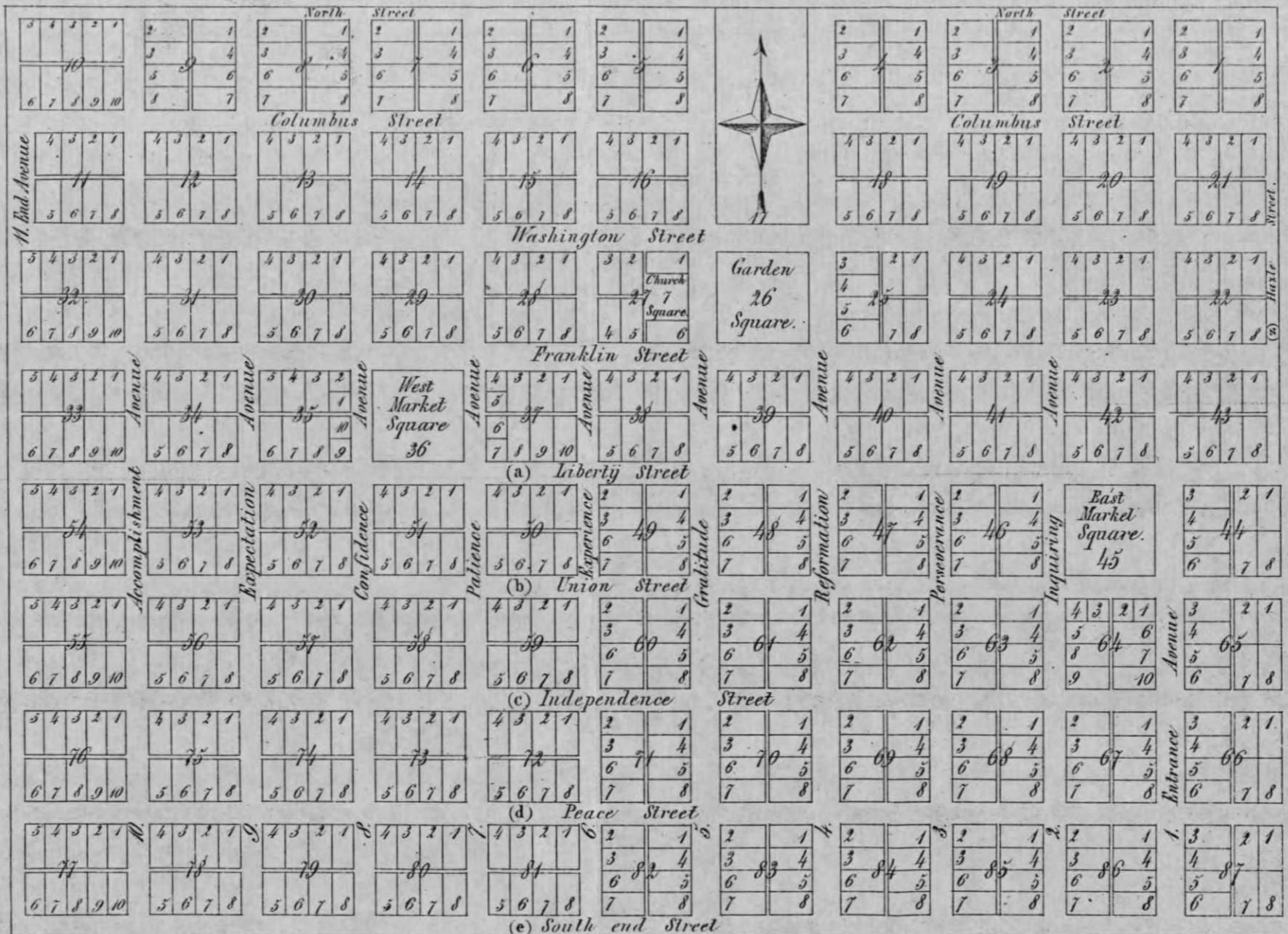
AMSTERDAM,

20, in Township 76, in het
de County Marion, Iowa.
arts, en strekt zich voor van
r, bij laagwater-peil, uit.
ten is noord- en zuid-, en
200 links breed, Markt
de Lind-street 150 links,
le andere straten zijn 100

zijn 100 op 685 links. Die
blokken 34, 35, 46 en 47

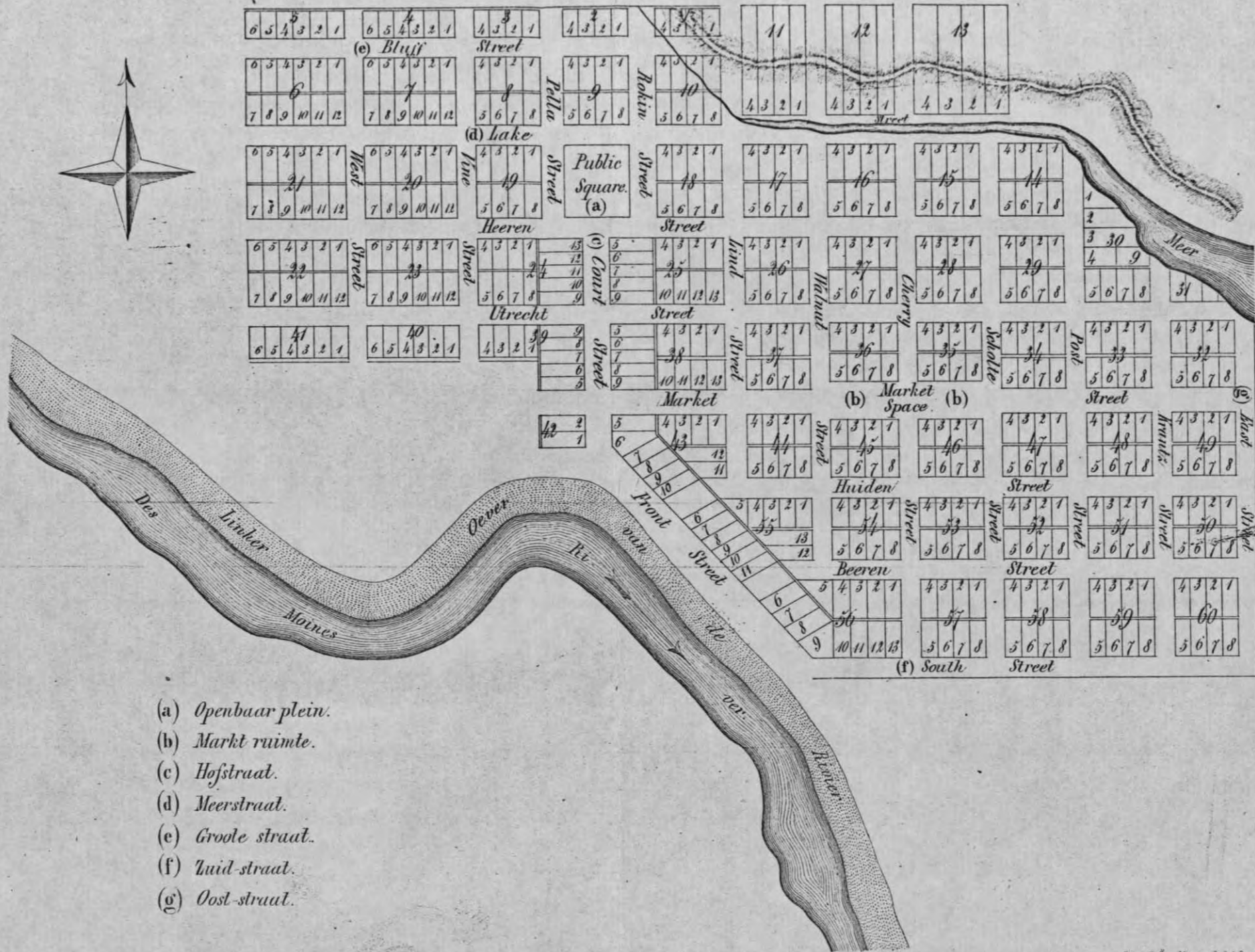
reet uitstrekken zijn 85 op
op 200 links. De lengte
lyke loten is berekend bij

s; de Market Square 250

(a) Vrijheid-straat	(1) Ingang	(6) Ondervinding straat of laan	Blok 27. Lot 7. Kerkplein.
(b) Vereeniging "	(2) Onderzoeking " " "	(7) Geduld " " "	" 26 Tuin-plein.
(c) Onafhankelyk "	(3) Volharding " " "	(8) Vertrouwen " " "	" 36 Wester Marktplein.
(d) Vrede "	(4) Hervorming " " "	(9) Verwachting " " "	" 45 Ooster Marktplein.
(e) Luid-eind "	(5) Dankbaarheid " " "	(10) Verouling " " "	" 2 Hazelaar-straat.

PLATTE GROND VAN AMSTERDAM.

- (a) Openbaar plein.
- (b) Markt ruimte.
- (c) Hofstraat.
- (d) Meerstraat.
- (e) Groote straat.
- (f) Zuid straat.
- (g) Oost straat.